

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO. 410.013.01.2023

Pani
Monika Antczak
Kurator Oddziału
Muzeum Narodowe w Warszawie
Oddział Muzeum w Nieborowie i Arkadii
Aleja Lipowa 35
99-416 Nieborów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/023 Funkcjonowanie Muzeum Narodowego w Warszawie

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 93-106 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

10~
llh

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Muzeum Narodowe w Warszawie, Oddział Muzeum w Nieborowie i Arkadii ¹ , Aleja Lipowa 35, 99-416 Nieborów
Kierownik jednostki kontrolowanej	Monika Antczak, Kurator Oddziału, od dnia 1 września 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja ustawowych zadań merytorycznych przez Oddział Muzeum. 2. Prowadzenie gospodarki finansowej przez Oddział Muzeum. 3. Wykorzystanie środków publicznych przez Oddział Muzeum.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2023 do czasu zakończenia kontroli ² , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	1. Joanna Nurkiewicz, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LLO/74/2023 z 8 maja 2023 r. 2. Magdalena Walicka-Bąk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/75/2023 z 8 maja 2023 r.

(akta kontroli str. 1 – 3)

¹ Dalej: Oddział

² Czynności kontrolne zakończono 18 sierpnia 2023 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

W latach 2019-2023 (do 31 marca) w Muzeum w Nieborowie i Arkadii, co do zasady, prawidłowo realizowano zadania merytoryczne i prowadzono gospodarkę finansową oraz prawidłowo wykorzystywano środki publiczne. Podejmowane w tym zakresie działania nie zawsze były jednak w pełni zgodne z przepisami prawa i wewnątrznie obowiązującymi regulacjami.

W Muzeum sporządzano plany i sprawozdania z działalności merytorycznej. Realizacja zadań następowała zgodnie z przyjmowanymi corocznie założeniami z ograniczeniami wynikającymi z posiadanych środków finansowych. W latach 2019-2022 zorganizowano sześć wystaw czasowych. Frekwencja zwiedzających wyniosła ogółem 138 tys. osób. W Muzeum funkcjonowało również pięć wystaw stałych. W ramach działalności wydawniczej w latach 2019-2022 przygotowano łącznie 19 różnych pozycji wydawniczych, a w ramach działalności kulturalnej, naukowej i edukacyjnej zorganizowano 783 wydarzenia, w których udział wzięło 23,3 tys. uczestników w tym m.in. 731 lekcji muzealnych (14,7 tys. osób), pięć imprez plenerowych (5,9 tys. osób), 25 koncertów (938 osób). Na dzień 31 marca 2023 r. wykonano digitalizację 4569 szt. muzealiów, co stanowiło 30% muzealiów Oddziału. Prawidłowo ewidencjonowano, opracowywano i oznakowywano zgromadzone muzealia. Przenoszenie muzealiów na terenie kraju następowało jednak z naruszeniem przepisów rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 15 maja 2008 r. w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów⁵. Oddział podejmował działania w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania zabezpieczeń technicznych zgromadzonych zbiorów, dokonywał wymaganych analiz w zakresie bezpieczeństwa oraz przeprowadzał wymagane przeglądy systemów ochrony. Muzeum w Nieborowie i Arkadii nie posiadało Planu ochrony zabytków sporządzonego na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Kultury z 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych⁶. Plan taki wprowadzony został w życie Zarządzeniem Dyrektora MNW 3 sierpnia 2023 r. tj. po upływie pięciu lat od daty rozpoczęcia prac nad jego przygotowaniem. Obowiązujące od września 2020 r. Instrukcje bezpieczeństwa pożarowego oraz *Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji* nie spełniały wymogów określonych odpowiednio w § 6 i § 28 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 2 września 2014 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą⁷.

W Oddziale przeprowadzano okresowe kontrole stanu technicznego obiektów budowlanych udostępnionych zwiedzającym za wyjątkiem roku 2020 w okresie epidemii Covid-19, co było niezgodne z art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a-c ustawy z 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁸. Nie zrealizowano wszystkich zaleceń wskazanych w protokołach okresowych kontroli stanu technicznego obiektów w szczególności budynku Pałacu w Nieborowie. Istotną barierą w realizacji zaleceń był brak środków finansowych na inwestycje, które wstrzymywał również modernizację systemu sygnalizacji pożarowej dla ośmiu z 17 budynków wpisanych do rejestru zabytków.

Gospodarka finansowa prowadzona była w sposób właściwy, tj. na podstawie planów finansowych, efektywnie wydatkowano środki pieniężne, a dokumentacja księgowa

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. Nr 91, poz. 569. Dalej: rozporządzenie w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów.

⁶ Dz. U. Nr 212, poz. 2153. Dalej: rozporządzenie w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

⁷ Dz. U. poz. 1240. Dalej: rozporządzenie w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą.

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 682, ze zm. Dalej: ustawa Prawo budowlane.

była kompletna i spełniała wymogi, o których mowa w art. 20-22 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości⁹. Nie mniej jednak sześć z siedmiu analizowanych postępowań o zamówienia publiczne o wartości przekraczającej równowartość 30 tys. euro netto (dla zamówień udzielanych przed 1 stycznia 2021 r.) i o wartości przekraczającej 130 tys. zł netto (dla zamówień udzielanych od 1 stycznia 2021 r.) zawierało błędy, było niewłaściwie udokumentowane lub w procedurze nie przestrzegano regulacji wewnętrznych, co mogło zaburzać m.in. zasadę konkurencyjności. Ponadto, przy sprzedaży środka trwałego nie przestrzegano przepisów wynikających z rozporządzenia Rady Ministrów z 5 października 1993 r. w sprawie zasad organizowania przetargu na sprzedaż środków trwałych przez przedsiębiorstwa państwowe oraz warunków odstąpienia od przetargu¹⁰. Oddział nie stosował się również do własnych regulacji w zakresie ustalania stawek czynszu lokali mieszkalnych, a sprawozdawczość przekazywana do Muzeum Narodowego w Warszawie¹¹ nie zawsze była rzetelnie sporządzona. Nie wszystkie dokumenty księgowe, pomimo złożonych podpisów potwierdzających kontrolę merytoryczną, weryfikowano w zakresie stawki i ceny zastosowanej na dokumencie, a do wartości ogrodzenia nie wliczono kosztu sporządzenia projektu o wartości 55 tys. zł.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹² kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja ustawowych zadań merytorycznych przez Oddział Muzeum

Opis stanu faktycznego

1.1 W okresie objętym kontrolą Oddziałem kierował jeden Kurator, na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie¹³ 3 lipca 2018 r. do działania w jego imieniu w zarządzaniu Oddziałem w zakresie spraw merytoryczno-naukowych, konserwatorskich, gospodarki finansowej, administracyjno-gospodarczych, technicznych, osobowych, prawnych, składania oświadczeń woli w zakresie majątkowym i podpisywania umów w ramach uzgodnionych programów. Pełnomocnictwa Dyrektora Muzeum do działania w zarządzaniu Oddziałem w czasie nieobecności Kuratora posiadały dwie osoby. Główna Księgowa otrzymała pełnomocnictwo do składania oświadczeń woli wspólnie z Kuratorem Oddziału w zakresie majątkowym oraz podpisywania umów w ramach uzgodnionych programów.

W latach 2019–2023 w Oddziale obowiązywały dwa Regulaminy Organizacyjne wprowadzone przez Dyrektora Muzeum¹⁴, zgodnie z którymi w skład Oddziału wchodziło 11 komórek organizacyjnych i samodzielnych stanowisk pracy¹⁵. W regulaminach nie zachodziły zmiany w strukturze Oddziału. Faktyczna struktura organizacyjna Oddziału nie była zgodna z Regulaminami organizacyjnymi – w Oddziale od 2019 r. nie funkcjonował Ośrodek Pracy Twórczej a zadania

⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 120 ze zm., dalej: ustawa o rachunkowości.

¹⁰ Dz. U. Nr 97, poz. 443, ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie zasad organizowania przetargu na sprzedaż środków trwałych.

¹¹ Dalej: MNW.

¹² Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹³ Dalej: Dyrektor Muzeum lub Dyrektor MNW.

¹⁴ Stanowiące załączniki do zarządzeń nr 23 z 8 listopada 2011 r. oraz nr 1/2023 z 16 stycznia 2023 r.

¹⁵ 1) Dział Sztuki, w tym: a) Ekspozycja muzeum wnętrz XVIII /XIX wieku – Zbiory Radziwiłłowskie, b) Ekspozycja ceramiki nieborowskiej w Manufakturze – zbiory historyczne, c) Zbiory antyczne Heleny Radziwiłłowej w Arkadii – park w Arkadii, d) Księgozbiór zabytkowy XVI/XX wieku, e) Magazyn zbiorów artystycznych, f) Pracownia współczesnej ceramiki artystycznej, g) Archiwum zakładowe; 2) Ośrodek Pracy Twórczej; 3) Dział Administracyjno-Techniczny; 4) Dział Zieleni; 5) Główny Księgowy Oddziału; 6) Wewnętrzna Służba Ochrony; 7) Kancelaria; 8) Stanowisko ds. osobowych; 9) Stanowisko ds. socjalnych; 10) Stanowisko ds. BHP; 11) Stanowisko ds. ppoż.

przypisane stanowisku ds. socjalnych realizowane były jako dodatkowe czynności stanowiska starszego specjalisty w Dziale Finansowo-Księgowym.

Jak wynika z wyjaśnień Kuratora Muzeum zasadnicza działalność Ośrodka decyzją Dyrekcji MNW z 25 stycznia 2019 r. została wstrzymana do odwołania. Pracownikom powierzono inne obowiązki. Nie doszło do zaplanowanego na sierpień 2019 r. spotkania z Dyrekcją MNW w sprawie nowego schematu organizacyjnego. W lipcu 2020 r. został przesłany do Dyrekcji MNW szkic regulaminu organizacyjnego zawierający informację o wyłączeniu ze struktur Ośrodka. Projekty zmian Regulaminu zostały wysłane ponownie w marcu 2021 i w marcu 2023 r. W ramach pracy nad regulaminem z 16 stycznia 2013 r. nie odbyło się żadne spotkanie z przedstawicielami MNW w Warszawie.

(akta kontroli str.4 – 48, 52 – 54, 923 – 926)

1.2 Muzealia w Oddziale, wg stanu na dzień 26 czerwca 2023 r. mieściły się w czterech obiektach, trzech wystawienniczych (Pałac i Manufaktura w Nieborowie, Świątynia Diany w Arkadii) oraz jednym magazynowym (Magazyn Działu Sztuki w Nieborowie). W okresie objętym kontrolą łączna powierzchnia wystawiennicza, w wyniku udostępnienia do zwiedzania kolejnych pomieszczeń Pałacu, uległa zwiększeniu z 1 094,95 m² do 1 317,18 m². Powierzchnia magazynowa nie ulegała zmianie i wynosiła 401,40 m².

W latach 2019-2022 (wg stanu na 31 grudnia) i w 2023 r. (wg stanu na 31 marca) w elektronicznych księgach inwentarzowych¹⁶ zaewidencjonowanych było:

- muzealiów ogółem, w pozycjach inwentarzowych, odpowiednio: 4969, 4976, 4985, 5094, 5099 a w sztukach odpowiednio: 6856, 6921, 7014, 7658, 7663.
- depozytów ogółem, w pozycjach inwentarzowych, odpowiednio 13, 19, 26, 119, 124 a w sztukach odpowiednio 23, 87, 178, 647, 652.

W latach 2019-2022 i 2023 (do 31 marca) w Oddziale pozyskano 631 sztuk muzealiów o łącznej wartości 6768,8 tys. zł¹⁷ z czego jedno w drodze zakupu w kraju a jedno w drodze darowizny. Pozostałe pozyskane muzealia stanowiły depozyty. Wszystkie nabyte w latach 2019-2023 muzealia zostały zaewidencjonowane. Nie dokonywano skreśleń muzealiów własnych z księgi inwentarzowej. Wystąpiło siedem przypadków wypożyczenia muzealiów podmiotom innym niż MNW w celu ekspozycji (udostępniono 60 sztuk muzealiów) i dziewięć przypadków wypożyczenia (21 sztuk) od innych podmiotów.

Nie występowały przypadki skreśleń depozytów w księdze inwentarzowej. W okresie objętym kontrolą w Oddziale sporządzonych zostało sześć protokołów zdawczo-odbiorczych zwrotu z depozytu dotyczących 35 pozycji (50 sztuk) muzealiów. Dokonując zwrotów depozytów nie dokonywano ich wykreślenia z ewidencji a jedynie odnotowywano fakt dokonania zwrotu bądź ponownego przekazania w depozyt.

Jak wynika z wyjaśnień Kurator Oddziału, powodem tego sposobu postępowania był brak ujednoczonych schematów postępowania w sferze inwentaryzacyjnej (przy braku zaplecza kadrowego w tej dziedzinie oraz braku aktualnego regulaminu organizacyjnego). Wprowadzenie adnotacji w księdze depozytowej, miało charakter roboczy i spowodowane było zapisami w umowach depozytowych, mówiącymi, że depozytariusz w każdej chwili może obiekt odebrać czasowo, a następnie zwrócić. W związku z powyższym, do czasu trwania umowy, nie wykreślano obiektu, ponieważ trwały dalsze rozmowy z depozytariuszem.

W latach 2019-2021 wystawy stałe obejmowały Pałac w Nieborowie, Manufakturę Majoliki, Ogród w Nieborowie, Ogród w Arkadii a w latach 2022 -2023 (do 31 marca)

¹⁶ Elektroniczna księga inwentarzowa własnościowa NB_MNW, elektroniczna księga inwentarzowa depozytowa NB_Dep._MNW.

¹⁷ W 2020 r. 65 szt. o wartości 2 031,5 tys. zł, w 2021 r. 89 szt. o wartości 353 tys. zł, w 2022 r. 229 szt. o wartości 3 511,3 tys. zł a w 2023 r. pięć szt. o wartości 873 tys. zł

dodatkowo wystawę *W Radziwiłłowskim stałym domu* (od 5 czerwca 2022 r.)¹⁸. Zorganizowano sześć z dziewięciu zaplanowanych wystaw czasowych w tym:

- cztery wystawy w Oddziale Muzeum (dwie w 2019 r.¹⁹ i dwie w 2021 r.²⁰, na organizację których wydatkowano 307,8 tys. zł (z 325 tys. zł planowanych), udostępniono łącznie 186 muzealiów, łączna frekwencja wyniosła 76,1 tys. osób,
- jedną poza granicami kraju²¹, na organizację, której wydatkowano 5,6 tys. zł (z 6 tys. planowanych), udostępniono 54 muzealia, frekwencja wyniosła 9,7 tys. osób.
- jedną wystawę gościnną²² w Muzeum Czartoryskich w Puławach, na organizację której wydatkowano jeden tys. zł (z 1,5 tys. zł planowanych), udostępniono 59 muzealiów, frekwencja wyniosła 27 tys. osób.

Wystawy te w całości zostały sfinansowane ze środków własnych Oddziału.

Trzy wystawy nie doszły do skutku ze względu na okoliczności niezależne od Oddziału: brak zgody na wypożyczenie zbiorów²³, brak obiektów które mogłyby zostać wykorzystane na wystawie²⁴, brak możliwości pozyskania obrazu ze względu na działania wojenne²⁵. Oddział nie organizował wystaw w formie wirtualnej.

W okresie objętym kontrolą ze środków własnych Oddziału zdigitalizowano 646 sztuk muzealiów²⁶. Dodatkowo, bez ponoszenia kosztów, zdigitalizowano 210 sztuk obiektów ze zbiorów bibliotecznych²⁷. Do 30 czerwca 2023 r. ze środków programu Hereditas będących w dyspozycji MNW w Warszawie wykonano digitalizację 4569 szt. muzealiów, co stanowiło 30% muzealiów Oddziału (wraz z zabytkowymi obiektami bibliotecznymi).

Ewidencja frekwencji zwiedzających prowadzona była w formie elektronicznej za pomocą programu Excel. Liczba zwiedzających w latach 2019–2022 wzrastała z 162,4 tys. osób do 218,6 tys. osób²⁸ (za wyjątkiem roku 2020, przyczyną spadku była epidemia COVID-19). W roku 2023 (do 31 marca) frekwencja wyniosła 10,7 tys. osób²⁹.

W zakresie działalności wydawniczej w latach 2019-2022 i 2023 (do 31 marca) wydane zostały dwa katalogi w łącznym nakładzie 820 egzemplarzy, dziewięć

¹⁸ Do 31 marca 2023 r. na organizację wystawy wydatkowano 160 tys. zł z zaplanowanych 265 tys. zł. Udostępniono 385 muzealiów a frekwencja wyniosła 25 tys. osób. W przypadku pozostałych wystaw stałych ze względu na ich charakter brak możliwości ustalenia kosztów ich organizacji.

¹⁹ *Moda Nieborowskich Dam* w terminie od 9 marca do 9 czerwca 2019 r., koszt organizacji wyniósł 64,7 tys. zł (w całości ze środków własnych Oddziału) z planowanych 75 tys. zł a frekwencja 19 tys. osób, udostępniono 54 muzealia; *Sobiescy i Radziwiłłowie - strażnicy wizerunku maryjnego* w terminie od 15 czerwca do 15 września 2019 r., koszt organizacji wyniósł 136,7 tys. zł (w całości ze środków własnych Oddziału) z planowanych 140 tys. zł a frekwencja 26,2 tys. osób, udostępniono 72 muzealia.

²⁰ Pokaz obrazu Henryka Siemiradzkiego *Chopin w salonie u księcia Antoniego Radziwiłła w roku 1829* w terminie od 13 czerwca do 31 sierpnia 2021 r., koszt organizacji wyniósł 27 tys. zł z planowanych 30 tys. zł. (w całości ze środków własnych Oddziału) a frekwencja 16,9 tys. osób, udostępniono jeden obiekt; *W Podróży* w terminie od 28 sierpnia do 30 listopada 2021 r., koszt organizacji wyniósł 79,3 tys. zł (w całości ze środków własnych Oddziału) z planowanych 80 tys. zł a frekwencja 14,1 tys. osób, udostępniono 59 muzealiów.

²¹ *Modne Damy w Nieświeżu* w terminie od 14 lutego do 5 kwietnia 2020 r.

²² *W Podróży* w terminie od 6 marca do 30 grudnia 2022 r.

²³ *Polonica w zbiorach wiedeńskich – zbroje książąt Radziwiłłów z zamku Ambras w Austrii*

²⁴ *Odwiedziny* – partnerska wystawa z pałacem w Rakiszkach na Litwie.

²⁵ Elisabeth Vigee Le Brun – Petersburskie portrety króla z Muzeum w Kijowie.

²⁶ W 2019 r. zdigitalizowano 280 sztuk, za kwotę 18,2 tys. zł (z planowanych 20 tys. zł) a w 2020 r. 366 szt., za kwotę 23,6 tys. zł (z planowanych 25 tys. zł).

²⁷ W 2019 r. 110 sztuk a w 2021 i 2022 po 50 sztuk obiektów z księgozbioru zabytkowego biblioteki bez ponoszenia kosztów na mocy umów zawartych przez Ministra Kultury 25 stycznia 2018 r. (DMN-S-415-4/2018) oraz Kuratora Oddziału 25 stycznia 2018 r.

²⁸ Frekwencja w poszczególnych latach wynosiła odpowiednio: 162,4 tys. odwiedzających w tym korzystających z biletów ulgowych 19,9 tys., bezpłatnie 74,5 tys., w ramach Nocy Muzeów 0,1 tys.; 138,9 tys. w tym korzystających z biletów ulgowych 30,1 tys. oraz bezpłatnie 36,6 tys.; 176,7 tys. odwiedzających, w tym korzystających z biletów ulgowych 67,0 tys. oraz bezpłatnie 18,4 tys.; 218,6 tys. osób., w tym korzystających z biletów ulgowych 47,3 tys. oraz bezpłatnie 2,9 tys., w ramach Nocy Muzeów 0,1 tys.

²⁹ W tym korzystających z biletów ulgowych 555 oraz bezpłatnie 8640 (8535 bezpłatnych biletów wstępów do ogrodów do połowy kwietnia, pałac zamykany w miesiącach grudzień - luty na generalne porządki).

plakatów, w łącznym nakładzie 250 szt. oraz pięć plakatów w formie cyfrowej i trzy zeszyty popularnonaukowe w łącznym nakładzie 600 egzemplarzy.

W zakresie działalności kulturalnej, naukowej i edukacyjnej w latach 2019-2022 i 2023 (do 31 marca) zorganizowano 783 wydarzenia, w których udział wzięło 23,3 tys. uczestników z czego: 731 lekcji muzealnych – 14,7 tys. osób³⁰, 25 koncertów - 938 osób, 16 warsztatów - 530 osób, pięć imprez plenerowych - 5,9 tys. osób, trzy spotkania - 120 osób, jedno seminarium naukowe - 50 osób, jeden koncert online – 1,3 tys. osób oraz jeden seans filmowy - 80 osób. W Oddziale nie realizowano programów badawczych.

W czasie trwania pandemii Covid – 19 ekspozycje muzealne były udostępnione zwiedzającym w ograniczonym zakresie a ogrody muzealne pozostały otwarte. Działalność edukacyjna została przeniesiona na platformę mediów społecznościowych³¹. W wersji filmowej, zrealizowano i udostępniono projekt wystawienia opery. Przeprowadzono kwerendy do wystawy *W Podróży* w zasobach muzeów państwowych i zbiorach prywatnych, przygotowywano również katalog. W ramach procedury sprowadzenia do Polski na 2021 r. *Chopin w Salonie księcia Radziwiłła* przygotowano umowę wypożyczenia z właścicielem i uzyskano w MKiNID immunitet muzealny. Przeprowadzono digitalizację obiektów majolikowych oraz wyrobów rzemieślniczych. W porozumieniu z Głównym Inwentaryzátorem MNW rozpoczęto także wpisywanie do systemu muzealnego MONA księgozbióru nieborowskiego o charakterze zabytkowym.

(akta kontroli str. 55 – 133, 135 – 139, 429, 626 – 631, 956 – 958, 962 – 964, 970)

1.3 Planowanie zadań merytorycznych w Oddziale odbywało się na cyklicznych wewnętrznych spotkaniach kuratora z kierownikami Oddziału w Nieborowie i Arkadii. Jesienią każdego roku, komórki organizacyjne planowały potrzeby na kolejny rok, dostosowując je do planów finansowych Oddziału. Projekty rocznych planów działalności merytorycznej Oddziału na lata 2019 – 2020 sporządzone zostały na podstawie dokumentu otrzymanego z MNW w 2019 r. *Plan merytoryczny - wytyczne* na otrzymanych formularzach zbiorczych planów działalności merytorycznych MNW, w których uwzględnione zostały dane oddziału. Natomiast w latach 2021-2022 Oddział przysyłał niezbędne dane dotyczące planowania drogą mailową do poszczególnych komórek MNW, nie mając wglądu do całościowego dokumentu. Analogiczny sposób postępowania dotyczył sporządzania Sprawozdań z realizacji planów i zadań. Kurator nie otrzymywała opinii Kolegium Kuratorów dotyczących projektów planów działalności MNW w zakresie Oddziału, informacji zwrotnych z MNW dotyczących zaplanowanych i sprawozdawanych działań, jak również zatwierdzonych planów działalności merytorycznej.

(akta kontroli str. 190 – 378, 923 – 926, 956 – 958)

1.4 Prowadzona ewidencja muzealiów obejmowała karty ewidencyjne oraz księgi inwentarzowe w formie papierowej³². Zawarte w nich dane były wprowadzane do elektronicznej ewidencji zbiorów w systemie MONA. W okresie objętym kontrolą dokonano wpisu pięciu pozycji³³ (pięć sztuk) w księdze *Inwentarz - zbiory artystyczne* (elektroniczna księga inwentarzowa własnościowa NB_MNW), z których dwa zostały nabyte w tym okresie³⁴

³⁰ Odpowiednio w 15, 5, 15, 14, 4 tematach.

³¹ https://www.facebook.com/MuzeumwNieborowieiArkadii/?locale=pl_PL
<https://www.youtube.com/@muzeumwnieborowieiarkadii2529/featured>

³² Księga inwentarzowa - zbiory artystyczne, Muzeum w Nieborowie i Arkadii od nr 1-3745, stan na 31 grudnia 1990 r., zawierająca 150 ponumerowanych kart, otwarta w 1955 r. Księga inwentarzowa - zbiory artystyczne, Muzeum w Nieborowie i Arkadii od nr 3746-5039..., otwarta w 1992 r. Księga inwentarzowa muzealiów artystyczno-historycznych. Depozyty od nr 1-510..., otwarta 5 stycznia 1981 r., zawierająca 399 ponumerowanych kart, Księga wpływu muzealiów-Muzeum w Nieborowie i Arkadii od nr 1-206..., założona 2 stycznia 1971 r., zawierająca 398 ponumerowanych kart.

³³ NB 5037 MNW, 5038 MNW, NB 5039 MNW, NB 5040 MNW i NB 5041 MNW.

³⁴ NB 5037 MNW i 5038 MNW.

Jak wynika z wyjaśnień Kurator Oddziału jeden obiekt został odnaleziony w magazynie artystycznym, w zablokowanej szufladzie komody a po jej odnalezieniu niezwłocznie wpisany do inwentarza muzealnego. Dwa obiekty stanowiły część kolekcji rysunków radziwiłłowskich, rozdzielonej w latach 70 tych XX wieku (część obiektów znalazła się wówczas w Dziale Rysunku i Grafiki MNW), którą od 2020 r. Oddział scala. W trakcie tworzenia protokołów zwrotu z MNW do Nieborowa w lipcu 2022 r. zauważono dwa dzieła mające ten sam numer inwentarza, w porozumieniu z Głównym Inwentaryzatorem jedno z nich pozostało pod dotychczasowym numerem a drugie wpisane pod nowy, kolejny numer w inwentarzu. Podobna sytuacja wyniknęła z obiektem, który został zwrócony z MNW do Nieborowa w październiku 2022 r. W inwentarzu papierowym Nieborowa pod tym numerem widniał inny obiekt niż wprowadzony przez MNW do systemu MONA. W tym przypadku zastosowano analogiczne rozwiązanie. Pomyłki wynikały z braku ujednoczonych systemów muzealnych MONA. Systemy te znajdowały się na dwóch niezależnych serwerach, które nie czytały się wzajemnie.

Według stanu na 31 marca 2023 r. w elektronicznej księdze inwentarzowej depozytowej NB Dep_MNW zaewidencjonowano 124 pozycje depozytów (652 szt.) natomiast w księdze papierowej *Inwentarz muzealiów artystyczno-historycznych. Depozyty* zaewidencjonowano 367 pozycji depozytów (970 szt.)³⁵.

Jak wynika z wyjaśnień Kurator Oddziału rozbieżności w ilości obiektów depozytowych między księgą inwentarzową, a systemem muzealnym MONA wynikają ze zmiany praktyki kwalifikacji tych obiektów przez Dział Inwentarzy MNW. Ze względu na brak łączności między systemami MONA MNW a MONA NIEBORÓW, kontynuowano zasadę (przyjętą w I.50-tych XX w.), że obiekty wypożyczone do Nieborowa z MNW wpisywane są do księgi depozytowej NB Dep. Kilka lat temu uznano, że taka klasyfikacja jest błędna dla sprawozdawczości MNW, ponieważ system zliczał obiekty wydane do Nieborowa, jako do instytucji obcej. Podjęto wówczas decyzje o zmianie numeracji na numery główne MNW. Proces ten był koordynowany przez pracowników MNW, bez udziału pracowników Oddziału. Ze względu na brak oficjalnych wytycznych w nowej kwalifikacji obiektów będących własnością MNW, nie dokonano zmian w księdze inwentarzowej NB Dep.

W Oddziale, w formie papierowej, prowadzona była księga *Inwentarz Biblioteki Muzeum*³⁶, w której łącznie zaewidencjonowanych zostało 11 325 pozycji księgozbioru, zarówno o charakterze zabytkowym jak i podręcznym. Ostatni wpis dotyczący księgozbioru zabytkowego dokonany został w poz. 7327 w listopadzie 1994 r. Liczba obiektów wynosiła 11 325 sztuk. W roku 2020 w porozumieniu z Głównym Inwentaryzatorem rozpoczęto wpisywanie do systemu MONA (księga inwentarzowa własnościowa NB Bibl_MNW) danych księgozbioru zabytkowego. Do 31 marca 2023 r. w ewidencji ujęto 1684 pozycji (2453 szt.).

Jak wynika z wyjaśnień Kurator Oddziału rozpoczęcie wpisów księgozbioru zabytkowego do systemu MONA nastąpiło w czasie pandemii Covid – 19, kiedy bieżące działania były spowolnione ze względu na liczne obostrzenia. Po powrocie do normalnego trybu pracy, księgozbiór był wpisywany sukcesywnie, jednak już nie z taką intensywnością. Dodatkowo podjęcie prac nad zmianą systemu muzealnego zablokowało tymczasowo możliwość dodawania nowych wpisów.

Pozostałe obiekty nie stanowiące muzealiów spisywane były w Księdze pomocniczej (NB IP_MNW) prowadzonej wyłącznie w formie elektronicznej, obejmującej 160

³⁵ W latach poprzednich liczby te wynosiły odpowiednio: na koniec 2019 r. - 13 pozycji (23 szt.) i 256 pozycji (340 szt.), na koniec 2020 r. - 19 pozycji (87 szt.) i 262 pozycji (404 szt.), na koniec 2021 r. - 26 pozycji (178 szt.) i 269 pozycji (495 szt.), na koniec 2022 r. - 119 pozycji (647 szt.) i 362 pozycji (964 szt.).

³⁶ Inwentarz Biblioteki Muzeum w Nieborowie i Arkadii T.1 od nr 1-3055, ponumerowana 20 listopada 1970 r., zawierająca 157 kart, otwarta w 1950 r., Inwentarz Biblioteki Muzeum w Nieborowie i Arkadii T.2 od nr 3056-7625, zawierająca 254 ponumerowane karty, otwarta 5 stycznia 1981 r. Inwentarz Biblioteki Muzeum w Nieborowie i Arkadii T.3 od nr 7626-11805..., zawierająca 266 ponumerowanych kart, otwarta 17 marca 1997 r.

pozycji. W okresie objętym kontrolą dokonano ośmiu wpisów do księgi. Dwa z nich dotyczyły odnalezionych na terenie Muzeum fragmentów architektonicznych³⁷.

Jak wynika z wyjaśnień Kurator Oddziału wymienione obiekty zostały znalezione podczas prac ogrodniczych przysypane ziemią. Ze względu na stan obiektów oraz naloty biologiczne na ich powierzchni, podjęto decyzję o przewiezieniu kamieni na wydział konserwacji uczelni wyższej w celu konsultacji a ze względu na brak możliwości oceny obiektów, ich historii i miejsca pochodzenia, zdecydowano, aby tymczasowo nadać im numer inwentarza pomocniczego (NB IP). Procedury dotyczące wypożyczenia obiektów poza instytucję, narzucały obowiązek wyceny każdego obiektu, została ona wpisana zgodnie z sugestią pracowników merytorycznych uczelni. Realna wycena obiektów zostanie ujęta w ewidencji księgowej w momencie powrotu obiektów z konserwacji, na podstawie dokumentacji konserwatorskiej i merytorycznego opisu.

Liczba pozycji inwentarzowych muzealiów (wg. elektronicznej księgi inwentarzowej własnościowej NB_MNW oraz elektronicznej księgi inwentarzowej depozytowej NB Dep_MNW) na dzień 31 marca 2023 r. wynosiła 5099 (7663 szt.) i w stosunku do stanu na 31 grudnia 2019 r., wzrosła o 130 pozycji (807 szt.). W 97,6% muzealia stanowiły muzealia własne. Od 2019 roku wartość ta systematycznie spadała i wynosiła odpowiednio 99,7%; 99,6%; 99,5%; 97,7%. W księgach tych nie występowały muzealia o nieustalonej wartości.

Liczba pozyskanych w latach 2019-2022 i 2023 (do 31 marca) muzealiów wynosiła 631 szt., jeden obiekt³⁸ nabyty został w drodze zakupu w kraju a jeden³⁹ w drodze darowizny. Pozostałe pozyskane muzealia stanowiły depozyty. Wszystkie wpisane zostały do księgi inwentarzowej oraz księgi depozytowej. Wartość zakupionego obiektu zaewidencjonowana została według ceny nabycia a w przypadku darowizny według wartości określonej w umowie darowizny.

Komisyjna kontrola zgodności wpisów dokumentacji ewidencyjnej ze stanem faktycznym zbiorów, zarządzana przez Dyrektora MNW⁴⁰, została przeprowadzona w okresie od 2 listopada 2016 r. do 28 lutego 2018 r. Skontrum nie wykazało nieprawidłowości. Stwierdzono brak dwóch obiektów⁴¹.

Pomimo upływu pięciu lat od daty zakończenia poprzedniej kontroli w Oddziale nie rozpoczęto kolejnego skontrum, wymaganego przepisami § 3 pkt 6 rozporządzenia Ministra Kultury z 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach⁴².

Jak wynika z wyjaśnień Kurator Oddziału na mocy Instrukcji inwentaryzacji aktywów i pasywów stanowiącej załącznik nr 3.2.7 do Zarządzenia Dyrektora MNW nr 11/20202 w sprawie zasad prowadzenia rachunkowości dla Muzeum w Nieborowie i Arkadii Oddziału Muzeum Narodowego w Warszawie inwentaryzację dzieł sztuki, eksponatów muzealnych i środków pomocniczych powierzono Głównemu Inwentaryzatorowi (pkt. III.2 instrukcji). Skontrum przeprowadza się w oparciu o system muzealny, z którego generowane są listy spisowe. Ze względu na wdrażanie nowego oprogramowania inwentarzowego, którego proces rozpoczął się w październiku 2022 i jeszcze nie został ukończony, nie ma obecnie technicznych możliwości do przeprowadzenia skontrum. W październiku 2022 r. otrzymaliśmy

³⁷ NB IP 153 MNW – baza pod kolumnę o wartości inwentarzowej 20 tys. zł oraz NB IP 154 MNW - fragment portalu o wartości inwentarzowej 15 tys. zł.

³⁸ NB 5038 MNW o wartości inwentarzowej 6,5 tys. zł.

³⁹ NB 5037 MNW o wartości inwentarzowej 12 tys. zł

⁴⁰ Zarządzenie nr 26 Dyrektora Muzeum z 19 października 2016 r. w sprawie przeprowadzenia skontrum zabytków i przedmiotów w tzw. innej ewidencji w Muzeum w Nieborowie i Arkadii – Oddziale Muzeum Narodowego w Warszawie

⁴¹ NB 1956 oraz NB 2640/15. Według notatki służbowej z 4 maja 2015 r. uległy one stłuczeniu w Magazynie Artystycznym w 2015 r.

⁴² Dz. U. Nr 202, poz. 2073. Dalej: rozporządzenie w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach.

z MNW szczegółowy harmonogram dotyczący połączenia baz Nieborowa i Warszawy oraz harmonogram prac przy migracji danych systemowych, zaplanowanych na styczeń 2023. Proces migracji rozpoczął się 30 maja 2023 r. i do tej pory nie został zakończony. Korekty wymagają pola lokalizacji obiektów, ich wymiary oraz dublety, które pojawiły się w procesie połączenia bazy Nieborowa i MNW.

Księgi inwentarzowe w formie papierowej posiadały ponumerowane i przesnurowane karty, a końce sznurów zostały opieczętowane, zamieszczona została na nich klauzula zawierająca liczbę kart i podpis Głównego Inwentaryzatora Muzeum. Dostęp do ksiąg prowadzonych w formie elektronicznej, był zabezpieczony przed dostępem poprzez konieczność logowania do systemu z użyciem indywidualnego hasła, nie istniała możliwość zmiany wpisów przez osoby nieupoważnione. Kontrola wpisów do dokumentacji ewidencyjnej pięciu muzealiów oraz 20 depozytów wykazała, że dla każdego zabytku założona została karta ewidencyjna zawierająca dane identyfikacyjne a w razie ich braku wpisano w odpowiedniej rubryce księgi wyraz *nieznane*. Wpisy w dokumentacji ewidencyjnej zostały dokonane w sposób trwały i czytelny w ciągu 60 dni od dnia objęcia w posiadanie. Każdy obiekt wpisany został do księgi inwentarzowej pod odrębnym numerem. Zespoły przedmiotów, które stanowiły integralną całość oznaczono podając numer księgi inwentarzowej łamany przez kolejną liczbę oznaczającą składnik tego zespołu.

W ewidencji księgowej środków trwałych na koncie 016 *Dzieła sztuki i eksponaty muzealne*, w okresie objętym kontrolą, nie zostały ujęte dwa z pięciu wpisanych w tym okresie do księgi inwentarzowej muzealiów (szczegółowy opis w punkcie stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str.133, 379 - 499, 956- 958, 962 – 964, 966, 971)

1.5 Przeprowadzone oględziny sposobu oznakowania 50 wybranych losowo muzealiów wykazały, że zamieszczono na nich nieusuwalne i trwałe oznakowanie wykonane markerem olejnym, składające się z oznaczenia właściciela (NB) i numeru z księgi inwentarzowej, nie usuwano z nich wcześniejszego oznakowania a oznakowanie było zgodne z kartami ewidencyjnymi muzealiów.

(akta kontroli str. 500)

1.6 Działania konserwatorskie w Oddziale były koordynowane przez konserwatora zatrudnionego w Dziale Sztuki. W latach 2019-2022 i w 2023 (do 31 marca) do konserwacji przekazano 101 sztuk muzealiów, z czego do konserwacji pełnej 96 szt., zachowawczej trzy sztuki a częściowej dwie sztuki⁴³. Konserwator zabytków w Oddziale prowadził 27 konserwacji a pracownice konserwacji zbiorów MNW w Warszawie 46 konserwacji. Podmioty zewnętrzne prowadziły konserwację 5 muzealiów za łączną kwotę 52,6 tys. zł. Dziewięć muzealiów zostało poddanych konserwacji bezpłatnie przez szkołę wyższą. Zawarte zostały kolejne dwie umowy na wykonanie konserwacji trzynastu muzealiów.

Jak wynika z wyjaśnień Kurator Oddziału w ramach współpracy z Głównym Konserwatorem MNW, do roku 2022 nie funkcjonował ujednoczony system ujmujący nieborowskie obiekty w wieloletnich lub rocznych planach konserwatorskich MNW. Nie otrzymywano wówczas informacji/opinii/wniosków od kolegium konserwatorów MNW dotyczących konserwacji muzealiów. Po rozpoczęciu w 2021 r. projektu digitalizacji zbiorów pn. Hereditas, odbyły się w oddziale przeglądy konserwatorskie z poszczególnych pracowni konserwacji MNW. Od jesieni 2022 r. konserwator Oddziału bierze czynny udział w kolegiach konserwatorów MNW. Muzealia do konserwacji w Oddziale były typowane przez konserwatora zatrudnionego w oddziale na podstawie jego wiedzy i wieloletniego doświadczenia. Brak

⁴³ Do 31 lipca 2023 r. zakończono prace przy 86 muzealiach.

profesjonalnej pracowni konserwatorskiej, ograniczenia kadrowe oraz finanse oddziału nie pozwalały na zwiększenie liczby konserwacji.

(akta kontroli str. 501 - 593)

1.7 W Oddziale obowiązywały regulaminy korzystania z ogrodów Muzeum w Nieborowie i Arkadii⁴⁴ określające zasady ich zwiedzania. Dla Pałacu oraz Wystawy Majoliki w budynku Manufaktury w Nieborowie wprowadzone zostały regulaminy zabezpieczenia i dozoru sal ekspozycyjnych⁴⁵.

Oddział nie posiadał własnego systemu rezerwacji/zakupu biletów online, brak też było możliwości zakupu biletu poprzez system MNW⁴⁶. Istniała możliwość zakupu biletów online poprzez pośrednika⁴⁷

Jak wynika z wyjaśnień Kurator Oddziału w 2017 roku zgłoszona została do MNW potrzeba sprzedaży biletów online jednak Oddział nie został włączony w ogólną obsługę sprzedaży biletów MNW. Przedstawiona wówczas wycena firmy obsługującej MNW na wdrożenie w Nieborowie ich systemu sprzedaży biletów wynosiła ponad 10 tys. zł bez urządzeń peryferyjnych i elektronicznej weryfikacji wchodzących. Z uwagi na bardzo wysoką cenę obsługi Kurator podjęła decyzję o przeprowadzeniu procedury wyłonienia innego usługodawcy. W drodze rozeznania rynku została wybrana firma oferująca bezkosztowe funkcjonowanie systemu (prowizję za zakup biletu w wysokości 1 zł firma pobiera od kupującego), darmowy program do weryfikacji biletów — do zainstalowania na telefonie oraz darmowy dostęp do panelu administracyjnego poprzez przeglądarkę Internetową.

W jednym dniu w tygodniu zapewniony został nieodpłatny wstęp na wystawy stałe i został on podany do publicznej wiadomości na stronie internetowej⁴⁸. Cenniki na bilety wstępu oraz dni i godziny zwiedzania oraz wyznaczenie dnia nieodpłatnego wstępu do Muzeum w Nieborowie i Arkadii ustalane były przez Kuratora Muzeum w Nieborowie i Arkadii⁴⁹. Ulgi w opłacie za wstęp przysługujące zwiedzającym określonym w § 10 ust. 3a ustawy z 21 listopada 1996 r. o muzeach⁵⁰ wynosiły w poszczególnych cennikach w zależności od typu biletu:

- dla dzieci i młodzieży uczącej się - odpowiednio od 92% do 96%, od 88% do 95%, od 88% do 96%, od 93% do 97%,
- w pozostałych przypadkach wymienionych w ustawie o muzeach- odpowiednio od 33% do 50%, od 25% do 43%, od 13% do 43%, od 16% do 37%.

Posiadanie Karty dużej rodziny uprawniało do nabycia biletu w cenie 50% ceny biletu normalnego.

(akta kontroli str. 594 – 625, 923 - 926)

1.8 W okresie objętym kontrolą obowiązywały trzy instrukcje bezpieczeństwa pożarowego zatwierdzone przez Kurator Oddziału: w październiku 2014 r, we wrześniu 2020 oraz we wrześniu 2022 r. zawierające elementy, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 13 ust. 1 i 2 ustawy z 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej⁵¹.

⁴⁴ Zarządzenia Kuratora Muzeum w Nieborowie i Arkadii nr 5/2017 z 6 marca 2017 r. oraz nr 20/2023 z 19 maja 2023 r.

⁴⁵ Zarządzenia Kuratora Muzeum w Nieborowie i Arkadii nr 9/2014 z 18 czerwca 2014 r. oraz nr 8/2023 z 1 marca 2023 r.

⁴⁶ dostępny poprzez stronę <https://bilety.mnw.art.pl/>

⁴⁷ <https://www.bilety24.pl/obiekt/muzeum-narodowe-w-warszawie-oddzial-muzeum-w-nieborowie-i-arkadii-188.html>

⁴⁸ <http://www.nieborow.art.pl/wizyta/>

⁴⁹ Cenniki Nr 20/2014 z 27 października, nr 18/2015 z 4 sierpnia 2015 r., 6/2016 z 22 kwietnia 2016 r., nr 21/2018 z 27 czerwca 2018 r. oraz Zarządzenia Nr 4/2019 z 29 marca 2019 r., Nr 8/2012 z 29 listopada 2019 r., Nr 6/2020 z 11 czerwca 2020 r. Nr 3/2020 z 21 kwietnia 2020 r., Nr 13/2022 z 17 marca 2022 r., Nr 12/2023 z 28 kwietnia 2023 r.

⁵⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 385.

⁵¹ Dz. U. z 2022 r., poz. 2057.

no - MNW

Obowiązujące od września 2020 r. instrukcje bezpieczeństwa pożarowego nie spełniały wymogów określonych w § 6 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą (szczegółowy opis w punkcie stwierdzone nieprawidłowości).

W latach 2020 i 2022⁵² dokonano przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych w tym sprawdzenia kompletności kluczy. Udokumentowane zostały one protokołami, przez komisję powołaną przez Kuratora Muzeum z 24 lutego 2020 r. oraz z 24 lutego 2022 r. W obu przypadkach stwierdzono prawidłowy stan zabezpieczeń budowlanych pomieszczeń oraz odpowiednio zły i bardzo zły stan ogrodzenia Ogrodu w Nieborowie. Wymiana ogrodzenia nastąpiła w roku 2022.

W Oddziale dokonano wymaganych przeglądów stanu sygnalizacji pożarowej i jego konserwacji. Przeglądy stanu poszczególnych obszarów systemu sygnalizacji pożarowej i jego konserwacji dokonywane były kwartalnie⁵³. Przeglądu stanu systemów sygnalizacji włamania i napadu oraz telewizji dozorowej, oraz ich konserwacji dokonywano zgodnie z wymaganiami producentów tych systemów, nie rzadziej niż raz na sześć miesięcy.

Roczne analizy stanu bezpieczeństwa Oddziału w roku 2020 i 2022 przeprowadzone 23 grudnia 2020 r. i 29 grudnia 2022 r. i obejmowały analizę ochrony fizycznej, zabezpieczeń technicznych: mechanicznych i budowlanych oraz elektronicznych (systemu sygnalizacji włamania i napadu, systemu sygnalizacji pożaru, systemu sygnalizacji dozorowej). Analizy wskazywały m.in. na konieczność wykonania rozbudowy systemu sygnalizacji pożarowej (nie obejmował on ośmiu z 17 obiektów wpisanych do rejestru zabytków) oraz modernizację pozostałych systemów.

Zgodnie z § 28 ust. 1 pkt 14 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów⁵⁴, stosowanie systemu sygnalizacji pożarowej, obejmującego urządzenia sygnalizacyjno-alarmowe, służące do samoczynnego wykrywania i przekazywania informacji o pożarze, a także urządzenia odbiorcze alarmów pożarowych i urządzenia odbiorcze sygnałów uszkodzeniowych, jest wymagane w muzeach oraz zabytkach budowlanych, wyznaczonych przez Generalnego Konserwatora Zabytków w uzgodnieniu z Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej, do których należy Muzeum w Nieborowie i Arkadii. W roku 2019 Oddział zlecił ze środków własnych i dotacji z Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi wykonanie pełnej dokumentacji projektowej dotyczącej modernizacji i rozbudowy systemu sygnalizacji pożaru dla Nieborowa i Arkadii. Od 2020 r. zadanie było przedstawiane MNW w Warszawie z prośbą o ujęcie we wniosku o dotację Ministra Kultury (wartość zadania w 2019 r. szacowano na 811,4 tys. zł). Oddział posiadał decyzję Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków ważną do 31 grudnia 2023 r.⁵⁵. W 2023 r. szacowany koszt realizacji projektu modernizacji i rozbudowy systemu wynosił ok. 2,2 mln zł.

Prace związane z przebudową i konserwacją zabezpieczeń elektronicznych dokumentowane były w książce eksploatacji i konserwacji zabezpieczeń elektronicznych prowadzonej w formie zbioru protokołów z przeglądów i napraw.

Plan Ochrony Muzeum w Nieborowie i Arkadii nr 215 z 5 czerwca 2018 r. uzgodniony został z Komendantem Wojewódzkim Policji w Łodzi 21 czerwca 2018 r. i zawierał elementy określone w § 27 ust. 1-5 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów

⁵² Zgodnie z programem kontroli czynności kontrolne w tym zakresie dotyczyły roku 2020 i 2022

⁵³ W objętych kontrolą latach 2020 i 2022 w dniach 6 marca, 18 czerwca, 9 września, 16 grudnia 2020 r. oraz 2 marca, 15 czerwca, 19 września i 14 grudnia 2022 r.

⁵⁴ t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 822

⁵⁵ Pozwolenie na podejmowanie innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z 29 lipca 2021 r. WUOZ-ZN.5142.733.2021.AWJ.

muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą. Plan został dwukrotnie zaktualizowany⁵⁶.

Instrukcja przygotowania zbiorów do ewakuacji opracowana została w 2016 r.⁵⁷ i zaktualizowana w latach 2018, 2020, 2022 w zakresie danych dotyczących zespołu ewakuacji zbiorów. Nie zawierała ona wszystkich elementów wymaganych przepisami § 28 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą (szczegółowy opis w punkcie stwierdzone nieprawidłowości).

W Oddziale nie wystąpiły przypadki zaginięcia lub kradzieży muzealiów.

(akta kontroli str. 632 - 724, 971)

1.9 Oddział nie posiadał planu ochrony zabytków sporządzonego na podstawie przepisów rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych. Poprzedni plan ochrony dóbr kultury na wypadek konfliktu zbrojnego wprowadzony został w życie w roku 1983.

Kurator Oddziału 20 grudnia 2017 r., powołała zespół roboczy do opracowania takiego planu⁵⁸. *Plan ochrony zabytków Muzeum na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych* wynikający z § 3 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Kultury z 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych podpisany został przez Dyrektora MNW 12 lipca 2023 r., 31 lipca 2023 r. uzgodniony z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Łodzi i zatwierdzony przez Wójta Gminy Nieborów a 3 sierpnia 2023 r. wprowadzony zarządzeniem nr 37/2023 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie.

Jak wynika z wyjaśnień Kurator Oddziału, od roku 2017 przygotowane zostały zasadnicze elementy planu, kilka kluczowych kwestii wymagało decyzji MNW (dotyczących m.in. schematu kierowania ochroną zabytków w razie konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, zespołów zadaniowych czy miejsca ewakuacji najcenniejszych zbiorów). Po powrocie do pracy stacjonarnej, po okresie pandemii Covid-19, wraz z nowym pełnomocnikiem Dyrektora MNW, specjalistą ds. obronnych, zarządzania kryzysowego, ochrony zabytków na wypadek konfliktu i sytuacji kryzysowych MNW, wypracowano rozwiązania kluczowych problemów. Projekt planu 5 czerwca 2023 r., po akceptacji przez MNW, został złożony do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Łodzi celem konsultacji roboczych.

(akta kontroli str.725 – 737, 935 - 938)

1.10 W okresie objętym kontrolą zarejestrowano 26 przypadków przeniesienia poza teren Oddziału muzealiów stanowiących jego własność (bez przypadków przeniesienia do innych lokalizacji MNW), w tym trzy przypadki oddania w depozyt (pięć sztuk), siedem wypożyczeń w celu ekspozycji (60 sztuk), 10 przypadków przeniesienia w celu konserwacji lub konsultacji konserwatorskiej (28 sztuk) i sześć w celu przeprowadzenia digitalizacji (211 sztuk) udokumentowanych protokołami zdawczo-odbiorczymi. Kontrola umów oraz protokołów zdawczo-odbiorczych trzech wybranych losowo przypadków przeniesienia: w celu wykonania digitalizacji⁵⁹,

⁵⁶ Aneks nr 1 z 21 stycznia 2020 r. uzgodniony 5 lutego 2020 r. dotyczył danych specjalistycznej, uzbrojonej formacji ochronnej i aneks nr 2 z 11 kwietnia 2023 r. uzgodniony 24 kwietnia 2023 r. dotyczył danych specjalistycznej, uzbrojonej formacji ochronnej, zasad organizacji i wykonywania ochrony jednostki.

⁵⁷ Załącznik do zarządzenia nr 8 z 28 października 2016 r.

⁵⁸ Zarządzeniem nr 16/2017.

⁵⁹ Umowa o współpracy digitalizacji zbiorów zawarta 25 stycznia 2018 r. na realizację programu digitalizacji dokumentów z księgozbioru zabytkowego XVII/XX wieku. Protokoły zdawczo-odbiorcze wydania czasowego nr NB.III-20/19 z 29 lipca i NB.III-22/12 z 21 sierpnia 2019 r., NB.III-16/21 z 3 sierpnia 2021 r., NB.III-12/22 z 28 marca 2022 r. oraz 1 NB.III-5/23 z 27 marca 2023 r.

wypożyczenia eksponatów⁶⁰, w celu wykonania konserwacji⁶¹ wykazała, że następowały one z naruszeniem przepisów rozporządzenia w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów (szczegółowy opis w punkcie stwierdzone nieprawidłowości).

Wystąpiły dwa przypadki czasowego wywozu za granicę muzealiów Oddziału na podstawie umów użyczenia zawartych przez Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie⁶². Wywóz nastąpił zgodnie z ogólnym pozwoleniem otwartym, uprawniającym do czasowego wywozu dóbr kultury będących częścią stałej kolekcji Muzeum Narodowego w Warszawie, wydanym przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków 4 czerwca 2018 r. na okres od dnia wydania do 3 czerwca 2023 r. W Oddziale sporządzone zostały protokoły zdawczo-odbiorcze i wykazy obiektów podpisane przez przedstawicieli Oddziału oraz odbierającego.

(akta kontroli str. 738 - 920)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W ewidencji księgowej na koncie 016 *Dzieła sztuki i eksponaty muzealne*, za rok 2020 nie został ujęty nabyty w drodze darowizny obiekt o wartości 12 tys. zł⁶³ a za rok 2021 odnaleziony w zasobach Oddziału obiekt o wartości 500 zł⁶⁴, co było niezgodne z postanowieniami Polityki rachunkowości wprowadzonej Zarządzeniem Nr 11/2020 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z 3 marca 2020 r. w sprawie: zasad prowadzenia rachunkowości w Muzeum Narodowym w Warszawie, zgodnie z którą w księgach rachunkowych ujmuje się wartość posiadanych przez Muzeum dóbr kultury m.in. nieodpłatnie otrzymanych oraz nadwyżki inwentaryzacyjne. Jak wynika z wyjaśnień Kurator Oddziału obiekty nie zostały zaewidencjonowane przez nieuwagę, co zostało skorygowane w trakcie trwania kontroli.

(akta kontroli str. 430 - 435, 441, 486 - 493, 956 - 958, 1435 - 1452)

2. Obowiązujące od września 2020 r. instrukcje bezpieczeństwa pożarowego Oddziału nie spełniały wymogów określonych w § 6 rozporządzenia z 2 września 2014 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą. W Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego z września 2020 r. nie określono żadnego z elementów wymienionych w § 6 ww. rozporządzenia natomiast w instrukcji z września 2022 r. zawarta została ogólna instrukcja przygotowania zbiorów do ewakuacji, bez określenia dróg i kierunków ewakuacji zbiorów, sposobu sprawdzania organizacji i warunków ewakuacji zbiorów, technicznych środków umożliwiających ewakuację zbiorów, miejsc przechowywania i eksponowania najcenniejszych zbiorów, imion i nazwisk osób tworzących zespoły mające brać udział w ewakuacji zbiorów, a także zajmowanych przez te osoby stanowisk, z określeniem zakresu ich działania i odpowiedzialności oraz procedur powiadamiania dyrektora i pracowników muzeum oraz osób tworzących zespoły o powstaniu zagrożenia. W przedmiotowym zakresie instrukcja odsyłała do Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji.

⁶⁰ Umowa użyczenia nr NB.-1/22 zawarta 5 stycznia 2022 r. z Muzeum Czartoryskich w Puławach na użyczenie zabytków na organizowaną wystawę, Protokoły zdawczo-odbiorcze wydania czasowego nr NB.III-5/22 z 28 stycznia oraz NB.III-9/22 z 18 lutego 2022 r.

⁶¹ Umowa o współpracy nr 48/2022 zawarta 13 grudnia 2022 r. na wykonanie konserwacji trzynastu obiektów. Protokoły zdawczo-odbiorcze nr: NB.III-5/19 z 15 stycznia 2019 r., NB.III-33/19 z 10 grudnia 2019 r., NB.III-3/21 z 7 maja 2021 r., NB.III-4/20 z 4 lutego 2020 r.

⁶² nr MNW.UW.47/19 z 13 grudnia 2019 r. i umowy użyczenia nr NB.MNW.UW.104/19/ES-15 z 6 czerwca 2022 r.

⁶³ NB 5037 MNW

⁶⁴ NB 5039 MNW

PO —

Jak wynika z wyjaśnień Kuratora Muzeum, Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego z 2020 roku nie zawierała informacji dotyczących przygotowania i ewakuacji zbiorów, dlatego w 2022 roku opracowano nową instrukcję, która w odniesieniu do rzeczony kwestii zawiera odesłanie do Instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji. Oba dokumenty znajdują się w całodobowym dostępie dla służb w budynku Wartowni w Nieborowie. Przyjęto takie rozwiązanie kierując się bezpieczeństwem zbiorów (lista obiektów najcenniejszych, miejsca ich przechowywania) oraz ochronie danych wrażliwych w związku z ustawą RODO (dane osobowe członków zespołów biorących udział w ewakuacji zbiorów). Pokreślić bowiem należy, iż Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego jest dokumentem udostępnianym osobom postronnym, z którym mają obowiązek zapoznać się wszyscy najemcy, wykonawcy i osoby realizujące na terenie muzealnym różnego rodzaju przedsięwzięcia.

(akta kontroli str. 632 - 649, 935 - 938)

3. Instrukcja przygotowania zbiorów do ewakuacji nie zawierała elementów określonych w § 28 pkt 2,3 i 7 rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą. W instrukcji nie określono stref zagrożeń a droga ewakuacji zbiorów określona została wyłącznie dla terenu na zewnątrz obiektów budowlanych. Decyzje w kwestii miejsca, w którym zbiory będą przechowywane do czasu ustania zagrożenia, z uwzględnieniem miejsca powstania zagrożenia i jego rodzaju oraz niezbędnej ochrony zbiorów w miejscach, w których zbiory będą przechowywane do czasu ustania zagrożenia miał podejmować na bieżąco kierownik zespołu kierowania.

Jak wynika z wyjaśnień Kuratora Muzeum, Oddział nie posiadał specjalnie przygotowanych pomieszczeń gwarantujących całkowicie bezpieczne miejsce ewakuacji zabytków. We wszystkich pomieszczeniach teoretycznie mogło dojść do sytuacji niebezpiecznych (ogień, woda, rakiety itp.). Oddział prowadził prace nad przystosowaniem jednego budynku do celów przechowawczych ewakuowanych zbiorów. Z uwagi na rozmieszczenie zabytków w wielu miejscach, zdecydowano się na elastyczne reagowanie na powstałe zagrożenia. Każda osoba mogąca potencjalnie być Kierownikiem Zespołu Kierowania posiadała rozeznanie, gdzie i co można schować/zabezpieczyć. Decyzje podejmowane na bieżąco, uwzględniające miejsce powstania zagrożenia i jego eskalację, pozwalają na optymalne rozwiązanie problemu, bez automatyzmu, który w przypadku istniejących sztywnych rozwiązań utrudnia podejmowanie decyzji niezgodnych z nieprzystającymi do sytuacji zaleceniami. Zarządzeniem Dyrektora MNW nr 19/2023 z 7 czerwca 2023 r. powołano zespół do przygotowania nowej instrukcji w tym zakresie.

(akta kontroli str. 681 - 702, 935 - 938)

4. Przenoszenie obiektów poza teren Muzeum następowało z naruszeniem przepisów rozporządzenia w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów. I tak:

- w latach 2019 - 2021 protokołami zdawczo-odbiorczymi przekazano do konsultacji konserwatorskiej 12 muzealiów⁶⁵ bez podpisania umowy na jej wykonanie co było niezgodne z § 2 rozporządzenia. Muzealia te pozostały w podmiocie przyjmującym a 13 grudnia 2022 r.⁶⁶, tj. po upływie nawet trzech lat od przekazania obiektów podpisana została umowa wykonania konserwacji tych muzealiów.

⁶⁵ NB 208 MNW, NB 210 MNW, NB 217 MNW - protokołem nr NB.III-33/19 z 10 grudnia 2019 r. NB 978 MNW, NB 213 MNW, NB 216 MNW, NB 211 MNW, NB 212 MNW - protokołem nr NB.III-3/21 z 7 maja 2021 r., NB 2281 MNW, NB 2282 MNW, NB 2283 MNW, NB 2284 MNW protokołem nr NB.III-4/20 z 4 lutego 2020 r.

⁶⁶ Umowa o współpracy nr 48/2022 zawarta 13 grudnia 2022 r. na wykonanie konserwacji trzynastu obiektów.

Jak wynika z wyjaśnień Kurator Oddziału w momencie przekazywania obiektów do konsultacji konserwatorskiej nie brano pod uwagę ich pozostawienia. Ze względu na zły stan zachowania i skażenie mikrobiologiczne stwierdzone na miejscu konsultacji, kierując się dobrem obiektów, podjęto decyzję o ich pozostawieniu i poddaniu natychmiastowej konserwacji. Na początku roku 2020 pojawił się problem organizacyjny przy procedowaniu dokumentów, związany z pandemią Covid – 19, kiedy cały wydział konserwacji został zamknięty. Po złuzowaniu obostrzeń w 2021 r. rozpoczęto przygotowania do nowej umowy, trwało to stosunkowo długo, ponieważ tamtejszy radca prawny oraz prawnik MNW mieli rozbieżne stanowiska co do poszczególnych zapisów w umowie.

(akta kontroli str. 822 – 841, 962 - 964)

- w jednej⁶⁷ z trzech poddanych kontroli umów, których skutkiem było przeniesienie muzealiów poza teren muzeum nie zawarto postanowień dotyczących wymaganych warunków przechowywania, co było niezgodne z § 2 pkt 5 rozporządzenia.

Jak wynika z wyjaśnień Kurator Oddziału w wyniku niedopatrzeń zarówno pracowników Działu Sztuki, jak i Radcy Prawnego, który umowę parafował, nie dodano do umowy standardowego załącznika określającego warunki przechowywania.

(akta kontroli str. 747 – 757, 962 - 964)

- we wszystkich poddanych kontroli jedenastu protokołach zdawczo-odbiorczych⁶⁸ nie zamieszczono wyceny przekazywanych muzealiów a w trzech protokołach nie został zamieszczony termin planowanego zwrotu co stanowiło naruszenie przepisów, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt 3 i 5 rozporządzenia.

Jak wynika z wyjaśnień Kurator Oddziału zabytkowe zbiory biblioteczne nie posiadają wyceny ze względu na jego absolutną unikatowość (w Polsce występują ich pojedyncze egzemplarze). Brak więc punktu odniesienia co do oceny i kwalifikacji ich wartości. Tego typu obiekty są rzadkością zarówno na rynku antykwarycznym, ale i w innych zasobach muzealnych, dlatego asekuracyjnie w umowie zastosowano zapis o ewentualnej zapłacie odszkodowania odpowiadającej wartości zbiorów z daty ustalenia odszkodowania, ustalonej przez komisję złożoną z przedstawicieli obu stron. Protokoły dotyczące konsultacji konserwatorskiej, zakładały powrót obiektów tego samego dnia, osoba przygotowująca protokół nie umieściła daty zwrotu, sugerując się jednodniowym wydaniem obiektów. W pozostałych przypadkach brak wyceny w protokołach wynikał z problemów technicznych systemu muzealnego MONA, podczas przygotowywania protokołów zdarzało się, że niektóre pola nie przyjmowały wpisywanych danych, prawdopodobnie tak zadziało się w przypadku wymienionych protokołów.

(akta kontroli str. 747 – 841, 962 - 964)

OCENA CZĄSTKOWA

Faktyczna struktura organizacyjna Oddziału Muzeum, nie odpowiadała strukturze wskazanej przez Dyrektora Muzeum w regulaminie organizacyjnym Oddziału. Kurator Oddziału podejmowała działania mające na celu zmianę regulaminu w tym zakresie i dokonała alokacji pracowników.

Co do zasady zrealizowano zaplanowane na lata 2019-2022 wystawy, programy edukacyjne, publikacje i opracowania ujęte w planach działalności merytorycznej Oddziału za wyjątkiem zadań na których realizację miały czynniki niezależne

⁶⁷ Umowa o współpracy digitalizacji zbiorów zawarta 25 stycznia 2018 r. na realizację programu digitalizacji dokumentów z księgozbioru zabytkowego XVI/XX wieku.

⁶⁸ Protokoły zdawczo-odbiorcze nr: NB.III-20/19 z 29 lipca i NB.III-22/12 z 21 sierpnia 2019 r., NB.III-16/21 z 3 sierpnia 2021 r., NB.III-12/22 z 28 marca 2022 r. oraz 1 NB.III-5/23 z 27 marca 2023 r., NB.III-5/22 z 28 stycznia oraz NB.III-9/22 z 18 lutego 2022 r., NB.III-5/19 z 15 stycznia 2019 r., NB.III-33/19 z 10 grudnia 2019 r., NB.III-3/21 z 7 maja 2021 r., NB.III-4/20 z 4 lutego 2020 r.

od Oddziału. W latach 2019-2022 zorganizowano sześć wystaw czasowych. Frekwencja zwiedzających wyniosła ogółem 138 tys. osób. W Muzeum funkcjonowało również pięć wystaw stałych. W ramach działalności wydawniczej w latach 2019-2022 przygotowano łącznie 19 różnych pozycji wydawniczych, a w ramach działalności kulturalnej, naukowej i edukacyjnej zorganizowano 783 wydarzenia, w których udział wzięło 23,3 tys. uczestników w tym m.in. 731 lekcji muzealnych (14,7 tys. osób), pięć imprez plenerowych (5,9 tys. osób), 25 koncertów (938 osób). Na dzień 31 marca 2023 r. wykonano digitalizację 4569 szt. muzealiów, co stanowiło 30% muzealiów Oddziału.

W księgach inwentarzowych prawidłowo ewidencjonowano muzealia i depozyty, nie zostały jednak zakończone prace mające na celu ujęcie w ewidencji elektronicznej księgozbioru zabytkowego zaewidencjonowanego w latach 1950–1994 w księdze inwentarzowej biblioteki. Występujące różnice w liczbie depozytów ujętych w księdze papierowej i elektronicznej wynikały z braku ustalenia sposobu ewidencjonowania obiektów będącymi własnością innych komórek MNW, które w latach poprzednich ewidencjonowano jako depozyty. Dwa spośród trzech wpisanych do ewidencji obiektów nie zostały ujęte w ewidencji księgowej.

W Oddziale w ograniczonym zakresie prowadzono konserwację zbiorów. Nie tworzono planów konserwacji muzealiów a prace wykonywane były w miarę istniejących potrzeb przy zasobach konserwatorskich ograniczonych do jednej osoby. Muzealia do konserwacji przekazywane były zarówno do pracowni konserwatorskich MNW jak i do szkół wyższych i innych podmiotów komercyjnych.

W celu zapewnienia właściwego stanu bezpieczeństwa Oddziału, opracowano i aktualizowano Plan ochrony muzeum i Instrukcję ewakuacji zbiorów, dokonywano analiz bezpieczeństwa oraz przeprowadzono wymagane przeglądy systemów ochrony. Instrukcje bezpieczeństwa pożarowego nie zawierały szczegółowych postanowień dotyczących ewakuacji zbiorów i odsyłały w tym zakresie do instrukcji przygotowania do ewakuacji, która również nie zawierała wszystkich wymaganych elementów.

Muzeum nie posiadało Planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych. Został on wprowadzony w życie Zarządzeniem Dyrektora MNW po upływie pięciu lat od daty rozpoczęcia prac nad jego przygotowaniem.

Przenoszenie zbiorów Oddziału w kraju następowało na podstawie umów i protokołów zdawczo-odbiorczych, które jednak nie zawsze spełniały wymogi określone w rozporządzeniu w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów.

2. Prowadzenie gospodarki finansowej przez Oddział Muzeum

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2019-2023 (I kwartał) gospodarka finansowa Oddziału prowadzona była w oparciu o plany finansowe sporządzane do 30 września roku poprzedzającego dany rok objęty planem. Plany te, Oddział sporządzał wyłącznie na swoje potrzeby, tj. nie przekazywał ich do MNW. Dopiero w ślad za informacjami o wysokości przyznanej dotacji, Oddział przekazywał do MNW aktualizacje ww. dokumentów⁶⁹.

Oddział nie posiadał wewnętrznych regulacji w zakresie sporządzania planów finansowych, nie otrzymał również takich wytycznych od MNW. Kurator wyjaśniła, że plany opracowywano w oparciu o informacje przekazywane przez poszczególne działy, na podstawie danych historycznych dotyczących wykonania kosztów i przychodów w latach poprzednich oraz przewidywanej frekwencji zwiedzających, planów wystawienniczych i wydarzeń specjalnych jak również w oparciu o informacje

⁶⁹ W 2019 r. Oddział sporządził cztery aktualizacje, w 2020 r. i 2021 r. – po trzy, w 2022 r. – cztery oraz do końca I półrocza 2023 r. – dwie aktualizacje planu.

uzyskane od MNW o wysokości dotacji podmiotowej. Z rozliczeń⁷⁰ planów finansowych Oddziału za lata 2019-2023 (do 31 marca) wynika, że:

- wykonanie przychodów ogółem nastąpiło w wysokościach: 7676,4 tys. zł w 2019 r., 7764,6 tys. zł w 2020 r., 8247,1 tys. zł w 2021 r., 8197,8 tys. zł w 2022 r. oraz 2247 tys. zł w 2023 r. (31 marca), co stanowiło odpowiednio: 100,2%, 99,9%, 98,3%, 88,8%, i 21,8% planu na dany rok. Oddział zrealizował:
  - przychody z dotacji podmiotowych z budżetu państwa na zadania bieżące, na poziomie 100% zaplanowanych na lata 2019-2022 środków finansowych, tj. w wysokości odpowiednio: 5189,5 tys. zł, 5508,9 tys. zł, 5789,8 tys. zł, 5699,1 tys. zł, zaś do 31 marca 2023 r. w wysokości 1874,6 tys. zł, co stanowiło 27,5% planu na 2023 r.;
  - przychody własne Oddziału (m.in. ze sprzedaży biletów, usług, wydawnictw oraz innych przychodów) na poziomie (% planu): 1956,6 tys. zł w 2019 r. (99,1%), 1628,8 tys. zł w 2020 r. (100,9%), 1958,5 tys. zł w 2021 r. (97,6%), 2020,7 tys. zł w 2022 r. (89%) oraz 41,1 tys. zł w okresie od 1 stycznia do 31 marca 2023 r. (1,9%);
  - pozostałe przychody Oddziału, w tym inne niż środki publiczne, dodatkowe środki finansowe (m.in. odsetki bankowe, darowizny, przychody proporcjonalne do odpisów amortyzacyjnych, pozostałe) w wysokości (% planu): 530,3 tys. zł w 2019 r. (106,2%), 626,9 tys. zł w 2020 r. (97,2%), 498,8 tys. zł w 2021 r. (83,7%), 478,1 tys. zł w 2022 r. (37,7%) i 331,3 tys. zł od 1 stycznia do 31 marca 2023 r. (25 %);
- koszty ogółem poniesiono w wysokościach (% planu): 8299,9 tys. zł w 2019 r. (96,9%), 7449,6 tys. zł w 2020 r. (95,9%), 8352,8 tys. zł w 2021 (99,5%), 9091,6 tys. zł w 2022 r. (98,4%) oraz 2402,4 tys. zł w I kw. 2023 r. (23,3%);
- w latach 2019-2020 oraz 2022 i w I kw. 2023 Oddział nie finansował inwestycji oraz nie ponosił wydatków na zakupy inwestycyjne, natomiast w 2021 r. w ramach przekazanej dotacji celowej na wydatki inwestycyjne polegające na modernizacji ogrodzenia Zespołu Pałacowo-Ogrodowego sfinansowano za kwotę 29 tys. zł aktualizację projektu ogrodzenia;
- koszty wynagrodzeń, w tym wynagrodzeń osobowych, wynagrodzeń bezosobowych, pozostałych wynagrodzeń wyniosły: 4136,6 tys. zł w 2019 r., 4337,7 tys. zł w 2020 r., 4640,50 tys. zł w 2021 r., 4850,9 w 2022 r. i 1874,6 tys. zł w I kw. 2023 r., co stanowiło odpowiednio: 97%, 96,6%, 100,4%, 97,4% oraz 23,3% planu;
- w 2019 r. Oddział zakładał poniesienie straty netto w wys. 900 tys. zł, a faktycznie zamknął rok obrotowy stratą na poziomie 623,5 tys. zł., w latach 2020-2023 w planach finansowych zakładano bilansowanie się przychodów i kosztów i tym samym zerowy wynik finansowy netto natomiast faktycznie w 2020 r. odnotowano zysk netto w wysokości 315 tys. zł, zaś w 2021 i 2022 r. straty netto w wysokościach odpowiednio: 105,7 tys. zł oraz 893,3 tys. zł. Na 31 marca 2023 r. Oddział wykazał stratę w wys. 155,4 tys. zł.

Kurator wyjaśniła, że duże odchylenia pomiędzy planowanym, a osiągniętym wynikiem finansowym netto za lata 2020-2022 wynikało z wymogu, jakie stawiało MNW, aby plany finansowe wykazywały poziom bezwynikowy. Osiągnięcie niższych od zaplanowanych przychodów, to między innymi efekt powyższych wytycznych. Kurator wyjaśniła, że Oddział przy planowaniu niezbędnych do poniesienia kosztów, dla uzyskania zerowego wyniku finansowego był zmuszony zaplanować odpowiednio wyższe przychody, których nie udało się osiągnąć. Zwłaszcza przy stałym poziomie dotacji podmiotowej, nieuwzględniającej inflacji. Kurator wskazała, że po stronie kosztowej pole manewru w planowaniu było bardzo ograniczone, bo Oddział nie miał

⁷⁰ W odniesieniu do ostatniej wersji planu finansowego na dany rok.

możliwości jeszcze większego ograniczenia kosztów zwłaszcza w pozycji wynagrodzeń, które co roku częściowo pokrywał z własnych przychodów. Kurator zaznaczyła, że w 2021 r. skierowała trzy pisma⁷¹ do MNW z prośbą o zwiększenie limitu funduszu na wynagrodzenia jednak Oddział nie uzyskał na to zgody. Wskazała, że w 2022 r. MNW nie przekazało Oddziałowi środków finansowych tyt. refundacji utraconych korzyści z tytułu projektu „Muzeum za 1 zł” w ramach projektu „Kultura dostępna”, co miało wpływ na nieosiągnięcie zaplanowanych na ten rok przychodów. Za 2022 r. Oddział określił utracone przychody z ww. tytułu na poziomie 391,7 tys. zł⁷². Dyrektor MNW potwierdził, że w 2022 r. nie przekazał do Oddziału żadnych środków z tego tytułu i jednocześnie poinformował, że w ww. roku Muzeum otrzymało z MKiDN w ramach akcji „Kultura dostępna” 1,2 mln zł.

Wyjaśniając przyczyny przekroczenia zaplanowanych kosztów na 2021 r. w pozycji „wynagrodzenia” oraz „ubezpieczeń społecznych i innych”, Kurator wyjaśniła, że ostatnią korektę planu Oddział sporządził 30 grudnia 2021 r. na podstawie decyzji MNW, natomiast w styczniu 2022 r. nastąpiła wypłata wynagrodzeń za godziny nadliczbowe wartowników wpływająca na koszty grudnia 2021 roku. Liczba godzin nadliczbowych była wyższa niż zakładana i wynikała z konieczności zastąpienia pracowników przebywających na zwolnieniach lekarskich.

Na 31 grudnia poszczególnych lat w okresie 2019-2022 oraz 31 marca 2023 r., Oddział posiadał:

- zobowiązania w wysokości odpowiednio (wartość planowana): 121,1 tys. zł (90 tys. zł), 147,3 tys. zł (90 tys. zł), 54,4 tys. zł (156 tys. zł), 92,4 tys. zł (100 tys. zł), 296,9 tys. zł (94 tys. zł). Wszystkie ww. kwoty były zobowiązaniami krótkoterminowymi;
- należności w wysokości odpowiednio (wartość planowana): 126,5 tys. zł (200 tys. zł), 121,8 tys. zł (200 tys. zł), 222 tys. zł (130 tys. zł), 152,4 tys. zł (200 tys. zł), 103,2 tys. zł (108,7 tys. zł). Wszystkie należności były krótkoterminowe.

Roczne wykonanie planów finansowych za lata 2019-2022 każdorazowo zatwierdzał Główny Księgowy oraz Kurator Oddziału. Wykonania planów za 2019 r. i 2022 r. prezentowały dane zgodne ze sprawozdaniami oraz planami finansowym za ten okres natomiast roczne rozliczenia planów finansowych za 2020 r. i 2021 r. było spójne ze sprawozdaniami finansowymi, ale w zakresie danych zaplanowanych na dany rok nie wszystkie pozycje kosztów były zgodne z planami finansowymi (szerzej na ten temat w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 972 - 1254, 2229 - 2331)

2.2. W okresie objętym kontrolą Oddział dysponował gruntami o powierzchni 562,5 tys. m², w skład których wchodziły: Park w Nieborowie o powierzchni 408,4 tys. m² użytkowany wieczyście oraz Park w Arkadii, w ramach którego grunty o pow. 5,6 tys. m² stanowiły własność Oddziału, a pozostały teren (148,5 tys. m²) był użytkowany wieczyście. Na terenie Parków rozlokowanych było 35 zabudowań, w tym trzy⁷³ budynki pełniły funkcję muzeów ekspozycyjnych, cztery⁷⁴ były budynkami ekspozycyjnymi, dwa⁷⁵ stanowiły oranżerie, jeden budynek o powierzchni 93,5 m² pn. *Przechowalnia owoców* pełnił funkcję sali edukacyjnej, a pozostałe stanowiły zabudowę pomocniczą.

Z 35 zabudowań zlokalizowanych na terenie Oddziału: 33 budynki były użytkowane wieczyście, a dwa⁷⁶ stanowiły własność Muzeum. W latach 2019-2023 (31 marca)

⁷¹ Pisma sygn.: DMN-F-3110/1/2021 z 26 kwietnia 2021 r.; DMN-F-3110/2/2021 z 14 września 2021 r., DMN-F-3110/2/2021 z 27 października 2021 r.

⁷² W tym.: 330,4 tys. zł za okres 01-09.2022 oraz szacowane 61,3 tys. zł za okres 10-12.2022 r.

⁷³ Pałac – Muzeum wewnątrz (1722,2 m²), Manufaktura (1234,4 m²) oraz Świątynia Diany (302,2 m²).

⁷⁴ Domek gotycki (62,4 m²), Przybytek Arcykapłana (301,6 m²), Domek Dozorcy (54,5 m²), Domek Murgrabiego (309,5 m²). Domek Murgrabiego dodatkowo przeznaczono na wartownię.

⁷⁵ Lamus (Nowa oranżeria) (128 m²) oraz Oranżeria (573,5 m²).

⁷⁶ Usytuowane na terenie Arkadii

PO —

Oddział nie podejmował działań mających na celu uregulowanie stanu prawnego nieruchomości, którymi dysponuje, a które mają nieuregulowany tytuł prawny i są w zasobach Oddziału na podstawie użytkowania wieczystego. Kurator wyjaśniła, że Oddział nie prowadził takich działań, ponieważ sprawy te bezpośrednio koordynowane były przez dyrekcję MNW.

W okresie objętym kontrolą wartości niematerialne i prawne Oddziału były w pełni umorzone. Na łączną wartość netto wszystkich aktywów trwałych, składały się rzeczowe aktywa trwałe oraz inwestycje długoterminowe. W ramach inwestycji długoterminowych, Oddział co roku wydzieliał z rzeczowych aktywów trwałych wartość siedmiu budynków⁷⁷ w części, która była przeznaczona na osiągnięcie korzyści finansowej z tytułu najmu.

Aktywa trwałe, rzeczowe aktywa trwałe (% wszystkich aktywów) oraz inwestycje długoterminowe (% wszystkich aktywów) na koniec poszczególnych lat 2019-2022 oraz na 31 marca 2023 r. wykazywały wartości:

- 2019 r.: 9 599 tys. zł, 8 930 tys. zł (93%), 669 tys. zł (7%);
- 2020 r.: 9 187 tys. zł, 8 562 tys. zł (93,2%), 624 tys. zł (6,8%),
- 2021 r.: 8 632 tys. zł, 7 974 tys. zł (92,4%), 657 tys. zł (7,6%);
- 2022 r.: 15 341 tys. zł, 14 723 tys. zł (96%), 618 tys. zł (4%);
- 2023 r. (31 marca): 14 955 tys. zł, 14 376 tys. zł (96,1%), 579 tys. zł (3,9%).

W 2019 r. wartość aktywów trwałych uległa łącznemu zwiększeniu o 653 tys. zł, w tym z tyt.: modernizacji budynku Świątynia Diany⁷⁸ w wys. 637,4 tys. zł; zakupu systemu nawadniającego ogród (4,6 tys. zł) oraz rębaka (11,2 tys. zł).

W 2020 r. po stronie zwiększeń do ewidencji w grupie budowli przyjęto instalację hydrantową⁷⁹ o wartości 438,2 tys. zł; w grupie środków transportu - dwa auta o łącznej wartości 34,7 tys. zł, natomiast w grupie urządzeń technicznych zakupiono ruter o wartości 10,1 tys. zł do centrali telefonicznej. Z grupy maszyn, urządzeń i pozostałego wyposażenia zlikwidowano zużyte środki trwałe⁸⁰ o wartości 18,4 tys. zł oraz sprzęt komputerowy o wartości 35 tys. zł natomiast w grupie środków transportu spisano pięć pojazdów⁸¹ o wartości 132,7 tys. zł.

W 2021 r. przyjęto do ewidencji: tunel foliowy⁸² (10 tys. zł), auto (51 tys. zł), a także w grupie *urządzeń technicznych* poniesiono wydatki na podnośnik (221,6 tys. zł), modernizację systemu włamaniewego (1,5 tys. zł) oraz monitoringu (2,4 tys. zł). Z grupy wyposażenia zlikwidowano kopiarke o wartości 10 tys. zł.

W 2022 r. Oddział zwiększył o 7 473,4 tys. zł wartość ogrodzenia w grupie budowlę. Ze środków własnych zakupiono i przyjęto do ewidencji maszyny, urządzenia i wyposażenie w łącznej kwocie 54,6 tys. zł.

W okresie od 1 stycznia do 31 marca 2023 r. Oddział sfinansował ze środków własnych w wysokości 31,3 tys. zł modernizację serwerowni.

Wszystkie zlikwidowane w okresie objętym kontrolą środki trwałe, z wyłączeniem samochodu osobowego o nr inwentarzowym ŚT/N-VII-30/2020 zostały zamortyzowane.

(akta kontroli str.1255 - 1295, 2229 - 2331)

⁷⁷ Budynki: Przybytek Arcykapłana, Lamus/Nowa Oranżeria, Czworak II płn., Czworak I pld., Manufaktura, Pawilon Myśliwski, Budynek mieszkalny (Domek Konopnickiej).

⁷⁸ Na wartość inwestycji składały się nakłady inwestycyjne w wysokości 112 184 zł poniesione przez Oddział w latach 2017-2018 oraz nakłady w wysokości 525 258,20 zł poniesione przez MNW w latach 2016-2018 i przekazane protokolarnie do ewidencji środków trwałych Oddziału na podstawie pisma MNW sygn. ZA-E/ 4/2019 z 21 lutego 2019 r. Oddziału (zwiększenie wartości środka trwałego o nr ŚT/A-I-6/00).

⁷⁹ Inwestycja realizowana przez MNW, przekazana protokolarnie pismem MNW sygn. ZA-E/3/2020 z 15 czerwca 2020 r. do ewidencji środków trwałych Oddziału (ŚT/N-II-XII/2020).

⁸⁰ Agregat grzewczy, kosiarka rotacyjna, tele-fax, telewizor, zmywarka.

⁸¹ Dwa samochody osobowe, dwie kosiarki samojezdne, oraz przyczepa ciągnikowa.

⁸² Zaliczony do grupy *budynków*.

2.3. W latach 2019-2023 (31 marca) część nieruchomości znajdujących się w zasobach Oddziału, wynajmowano/wydzierżawiano na rzecz podmiotów zewnętrznych i osób fizycznych. Łącznie spośród 28 umów, 15 umów dotyczyło wynajmu lokali mieszkalnych, osiem umów⁸³ dotyczyło wynajmu dwóch kawiarni, cztery⁸⁴ dotyczyły produkcji wyrobów ceramicznych w budynku pn. *Manufaktura*, a jedna umowa dotyczyła możliwości przechowywania rzeczy w budynku pn. *Spichlerz*.

W latach 2019-2023 (31 marca) Oddział nie wynajmował/dzierżawił/użyczał majątku od podmiotów zewnętrznych.

10 listopada 2021 r. Kurator Oddziału wprowadziła Zarządzeniem Nr 6/2021 r.⁸⁵ zasady kalkulacji stawek czynszu za najem lokali mieszkalnych na terenie Muzeum w Nieborowie i Arkadii. Zarządzenie regulowało wysokość czynszu w lokalach mieszkalnych zlokalizowanych na terenie Oddziału oraz zakładało waloryzację stawek czynszu nie częściej niż co sześć miesięcy oraz kontrolowanie stawek nie rzadziej niż co 12 miesięcy i odnosiło się wyłącznie do lokali mieszkalnych. Zgodnie z zarządzeniem podstawą ustalenia bazowej stawki czynszu był wskaźnik przeliczeniowy kosztu odtworzenia 1 m² powierzchni użytkowej budynku mieszkalnego za II kwartał, ogłaszany przez Wojewodę Łódzkiego w drodze obwieszczenia dla województwa. Bazowa stawka czynszu w lokalach mieszkalnych na terenie Muzeum w Nieborowie i Arkadii wynosiła 3% wartości odtworzeniowej i mogła być obniżona maksymalnie o 40% w związku z powstaniem czynników obniżających wartość użytkową lokalu⁸⁶. Wykonanie Zarządzenia powierzono Kierownikowi Działu Administracyjno-Technicznego. Poza ww. zasadami, Oddział nie posiadał regulacji wewnętrznych dotyczących gospodarowania nieruchomościami ani stosowania cenników.

Jak wyjaśniła Kurator, procedura oddawania w najem pozostałego majątku odbywała się na podstawie wytycznych zawartych w § 3 ust. 2, § 4 ust. 4, § 7 ust. 2, §§ 26 i 32 *rozporządzenia Rady Ministrów z 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego*⁸⁷. Kurator wskazała, że administracja przeprowadzała rozeznanie rynku, następnie było publikowane ogłoszenie na stronie internetowej⁸⁸, w odpowiedzi, na które składane były oferty. Końcowym etapem był wybór najemcy, który proponował najlepsze warunki.

Oddział nie zawierał umów bezpłatnego użyczenia majątku trwałego. Na terenie Oddziału nie występowało mienie nieużytkowane bądź nieudostępniane innym podmiotom.

W wyniku analizy dokumentacji dotyczącej czterech umów najmu⁸⁹, ustalono, że:

- we wszystkich czterech umowach określono przedmiot umowy; czas trwania umowy; wskazywano cel na jaki mają być przeznaczone składniki mienia; nie określono, która ze stron umowy ujmować je będzie w ewidencji środków trwałych⁹⁰; określono wysokość czynszu oraz innych opłat⁹¹;
- w trzech umowach zawarto zapisy dotyczące naliczenia odsetek za zwłokę w zapłacie czynszu oraz innych opłat, w jednej umowie dotyczącej najmu lokalu

⁸³ Zawartych z tym samym kontrahentem.

⁸⁴ Umowy następujące po sobie, zawarte z tym samym kontrahentem.

⁸⁵ Dalej: zarządzenie w sprawie czynszu.

⁸⁶ Tj. brak łazienki (-20%), brak centralnego ogrzewania (-10%), brak ciepłej wody (-10%), brak instalacji wodno-kanalizacyjnej (-20%), remont wymagający remontu (-30%).

⁸⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 555.

⁸⁸ Powyższa informacja nie została zweryfikowana ponieważ strona internetowa Oddziału nie posiada zakładki archiwum ogłoszeń, a na stronie „Oferty” znajdują się wyłącznie aktualne ogłoszenia.

⁸⁹ W tym jednej dotyczącej najmu lokalu mieszkalnego, dwóch - wynajęcia powierzchni pod kawiarnię oraz jednej umowy o współpracy w ramach wynajęcia powierzchni do produkcji porcelany.

⁹⁰ We wszystkich czterech umowach wynajmowane lokale znajdowały się w ewidencji środków trwałych Oddziału.

⁹¹ Np. tytułem rozliczeń za korzystanie z mediów.

mieszkalnego, gdzie zapłata czynszu następuje poprzez potrącenie z pensji pracownika takiego zapisu nie było;

- w trzech umowach wskazano możliwość zmiany w zakresie wynagrodzenia, jeżeli zmiana ta byłaby korzystna dla Muzeum, w jednej umowie nie było zapisów waloryzacyjnych jednak przy tej umowie taką możliwość dawało obowiązujące zarządzenie w sprawie stawek najmu;
- w umowach nie wyrażano zgody na podnajem lub poddzierżawianie składników mienia osobom trzecim;
- należności Oddziału wynikające z jednej umowy, najemca regulował poprzez potrącenie z wynagrodzenia, ponieważ był jednocześnie pracownikiem Oddziału. W ramach pozostałych trzech umów strony wpłacały środki pieniężne na podstawie wystawianych faktur, przy czym przy realizacji jednej z nich, płatności następowały zazwyczaj terminowo⁹² natomiast przy dwóch pozostałych umowach⁹³ najemca nieterminowo regulował swoje zobowiązania względem Oddziału, a opóźnienia dotyczyły 20 z 21 analizowanych płatności i wynosiły od dwóch do 29 dni po terminie płatności. Przy czym Oddział naliczał odsetki w wezwaniach do zapłaty, ale ze względu na niską ich wartość nie księgował w księgach rachunkowych. Zgodnie z polityką rachunkowości odsetki nalicza się od pojedynczych pozycji księgowych, jeśli ich wysokość przekracza 20 zł.
- w trzech umowach nie waloryzowano stawki czynszu, natomiast w umowie dotyczącej najmu lokalu mieszkalnego, w 15 lipca 2021 r. dokonano waloryzacji stawki czynszu jednak od tego momentu do dnia zakończenia kontroli pomimo obowiązku wynikającego z zarządzenia w sprawie stawek czynszu, Oddział nie aktualizował ww. stawki (o czym szerzej w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 1296 - 1389, 2229 - 2331)

2.4. W latach 2019-2023 (do 31 marca) w Oddziale sprzedano 17 składników mienia zaliczonego do środków trwałych. Łączna wartość inwentarzowa sprzedanych środków trwałych wynosiła 184,1 tys. zł, zaś ich umorzenie na dzień zbycia to 164,1 tys. zł. Oddział uzyskał przychód ze zbycia ww. środków w wysokości 21,7 tys. zł. Decyzję o ich zbyciu każdorazowo podejmowano ze względu na zły stan techniczny, który nie pozwalał na dalszą eksploatację ww. środków. Analiza dokumentacji potwierdzającej sprzedaż dwóch środków trwałych wskazała, że sprzedaż przeprowadzono w oparciu o zasady określone w przepisach ustawy z 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych⁹⁴ i rozporządzenia w sprawie zasad organizowania przetargu na sprzedaż środków trwałych. Jeden⁹⁵ z dwóch środków trwałych miał zerową wartość wynikającą z ewidencji księgowej, dlatego Oddział na podstawie art. 28 ust. 2 ww. rozporządzenia nie był zobligowany do przeprowadzenia przetargu. Drugi środek trwały sprzedano w procedurze przetargu pisemnego jednak Oddział nie dochował wszystkich wymogów stawianych rozporządzeniem, o czym szerzej w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1390 -1417)

2.5. W okresie objętym kontrolą w Oddziale w zakresie zasad prowadzenia ewidencji księgowej oraz sprawowania kontroli wewnętrznej obowiązywały procedury wprowadzone do stosowania przez Dyrektora MNW, m.in.:

- Zarządzenie Nr 22 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z 7 października 2015 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji Obiegu Dokumentów dla Muzeum w Nieborowie i Arkadii⁹⁶;

⁹² Na 23 płatności odnotowano sześć opóźnień wynoszących od jednego do czterech dni.

⁹³ Zawartych z tym samym najemcą.

⁹⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 437.

⁹⁵ Przyczepa/wywrotka o nr inwentarzowym ŚT/N-VII-1-68

⁹⁶ Dalej: zarządzenie w sprawie obiegu dokumentów.

- Zarządzenie Nr 25 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z 29 grudnia 2017 r. w sprawie: zasad prowadzenia rachunkowości w Muzeum Narodowym w Warszawie⁹⁷.
- Zarządzenie Nr 11/2020 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z 3 marca 2020 r. w sprawie: zasad prowadzenia rachunkowości w Muzeum Narodowym w Warszawie⁹⁸.

Na podstawie analizy 30 dowodów księgowych ustalono, że wszystkie dokumenty zostały opisane i zadekretowane oraz zawierały potwierdzenie kontroli dokumentów. Cztery z nich, pomimo złożonych podpisów potwierdzających kontrolę merytoryczną zawierało błędy w zakresie stawki i ceny zastosowanej na fakturze (o czym szerzej w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 1418 - 1503)

2.6. Z danych ewidencji księgowej, jak również ze sprawozdań budżetowych przekazywanych do MNW wynika, że w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki nieterminowego regulowania zobowiązań bądź należności. Oddział nie ponosił również w ww. okresie dodatkowych kosztów z tytułu zapłaty odsetek za opóźnienie czy kar umownych. Dokumentacja dotycząca wynajmowania majątku podmiotom zewnętrznym wykazała jednak, że należności z tytułu zawarcia dwóch z czterech analizowanych umów najmu regulowano z opóźnieniem, tj. dopuszczono do powstania należności wymagalnych, o czym szerzej opisano w pkt. 2.3. Na koniec I kwartału 2023 r. jedna z analizowanych należności nie została uregulowana w terminie określonym w fakturze, jednak nie wykazano jej w sprawozdaniu RB-N przekazywanym do MNW w pozycji dotyczącej należności wymagalnych (o czym szerzej w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.)

(akta kontroli str. 1374 - 1375, 1504 - 1527)

2.7. Spośród przeciętnego zatrudnienia⁹⁹ wynoszącego: 75 osób w 2019 r., 76 osób w 2020 r. i 2021 r.; 73 osoby w 2022 r. oraz 70 osób w okresie od 1 stycznia do 31 marca 2023 r., dwa etaty zajmowały osoby na stanowiskach kierowniczych. Realizacją zadań merytorycznych zajmowało się od dziewięciu¹⁰⁰ do 10 osób¹⁰¹, czynnościami administracyjnymi w 2019 r., 2020 r. i 2021 r. zajmowało się 18 osób, a w 2022 r. i do 31 marca 2023 r. – 17 osób. Pracownicy techniczni i obsługi Oddziału stanowili odpowiednio: 46 osób w 2019 r., 2020 r. i 2021 r.; 44 osoby w 2022 r. oraz 41 osób w 2023 r. Łączne wynagrodzenia osobowe wyniosły odpowiednio: 4 003,4 tys. zł w 2019 r., 4 272,3 tys. zł w 2020 r., 4 526,8 tys. zł w 2021 r., 4 618,3 tys. zł w 2022 r. oraz 1 244,2 tys. zł do 31 marca 2023 r.

W poszczególnych latach, w strukturze wszystkich wynagrodzeń:

- wynagrodzenia osób kierowniczych wynosiły odpowiednio 5,8% ogółu, 5,9%, 6,2%, 5,6%, 5,2%;
- wynagrodzenia pracowników merytorycznych stanowiły 13,4% ogółu, 11,6%, 11,9%, 11,8%, 12%;
- wynagrodzenia pracowników administracyjnych we wszystkich latach utrzymywały się na porównywalnym poziomie wynoszącym odpowiednio 24,8% ogółu, 24,3%, 25%, 24,6%, 24,7%;
- wynagrodzenia obsługi zajmowały 56% w ogółu, 58,2%, 56,9%, 58%, 58,1%.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w każdym kolejnym roku stopniowo wzrastało, od 4,5 tys. zł w 2019 r., 4,7 tys. zł w 2020 r., 5 tys. zł w 2021 r., 5,3 tys. zł w 2022, do 5,9 tys. w 2023 (31 marca). Powyższy wzrost był efektem m.in.

⁹⁷ Zarządzenie weszło w życie od 1 stycznia 2017 r.

⁹⁸ Zarządzenie uchylające z dniem 1 stycznia 2020 r. Zarządzenia Nr 25 Dyrektora MNW z 29 grudnia 2017 r.

⁹⁹ Liczonego jako suma stanu zatrudnienia w przeliczeniu na osoby na początek i koniec roku, podzielona na dwa.

¹⁰⁰ W 2020 r.

¹⁰¹ W 2019 r., 2022 r. i 2023 r. (do 31 marca).

porozumień¹⁰² zawartych pomiędzy MNW, a organizacjami związkowymi działającymi w MNW dotyczących wzrostu wynagrodzeń, wypłaty premii motywacyjnej, funduszu nagród Dyrektora, wypłaty dodatku Covid. Przeciętne wynagrodzenie pracowników merytorycznych wykazywało wartości porównywalne i utrzymywało się na poziomie 4,1 tys. zł. w 2019 r. i 2020 r., 4,50 tys. zł w 2021 r. i 2022 r. z kolei w I kwartale 2023 r. jego poziom wyniósł 5 tys. zł.

Na podstawie obowiązującego w Muzeum Regulaminu Wynagrodzeń¹⁰³ pracownicy Oddziału poza wynagrodzeniem zasadniczym otrzymywali również premie¹⁰⁴, dodatki funkcyjne i specjalne, honoraria, a także nagrody Dyrektora.

W poszczególnych latach 2019-2023 (31 marca) przyznano i wypłacono¹⁰⁵:

- nagrody Dyrektora¹⁰⁶ – w 2020 r. jednej¹⁰⁷ osobie w wysokości 7 tys. zł, w 2021 r. 42¹⁰⁸ osobom w łącznej wysokości 93,4 tys. zł, w 2022 r. - 43¹⁰⁹ osobom w łącznej kwocie 69,8 tys. zł. W latach 2019 i 2023 (do 31 marca) Dyrektor MNW nie przyznał nagród Dyrektora pracownikom Oddziału;
- honoraria z tytułu pracy artystycznej – w 2019 r. - 31 osobom w łącznej kwocie 47,8 tys. zł, w 2020 r. – 17 osobom w kwocie 38 tys. zł, w 2021 – 23 osobom na kwotę 47,5 tys. zł, w 2022 r. – 12 osobom przyznano 50,3 tys. zł, a w 2023 r. (do 31 marca) jedna osoba otrzymała 27 tys. zł;
- dodatki funkcyjne z tytułu pełnienia funkcji kierowniczej otrzymało w 2019 r. i 2020 r. 14 osób w łącznej wysokości odpowiednio 80,7 tys. zł i 95,7 tys. zł. W 2021 r. ww. dodatek został wypłacony 13 osobom (44,5 tys. zł), w 2022 r. 12 osobom (107,4 tys. zł), a w 2023 r. (do 31 marca) 11 osób otrzymało łącznie 27,5 tys. zł;
- dodatki specjalne¹¹⁰ - dziewięciu osobom w 2019 r. (38,4 tys. zł), w 2020 r. i 2021 r. siedmiu osobom (odpowiednio 44,5 tys. zł i 50,9 tys. zł), sześciu w 2022 r. (48,1 tys. zł) oraz pięciu w 2023 r. (27,5 tys. zł);
- premie regulaminowe¹¹¹ w łącznej wysokości 865,2 tys. zł (2019 r.) i 438,4 tys. zł (2020 r.);
- premie motywacyjne w wys. 74,7 tys. zł (2019 r.) i 130,5 tys. zł (2022 r.). W latach 2020, 2021 i 2023 (31 marca) nie wypłacano premii motywacyjnej;
- jednorazowe premie przyznane na podstawie porozumień pomiędzy MNW i Związkami Zawodowymi będące wyrównaniem podwyżek od 1 stycznia danego roku do momentu zawarcia porozumienia o zwiększeniu wynagrodzeń.

(akta kontroli str. 1528 - 1577)

2.8. Na podstawie Regulaminu Organizacyjnego obowiązki w zakresie zatrudniania, awansowania, premiowania, karania i zwalniania pracowników powierzono Kuratorowi Oddziału. Ponadto 3 lipca 2018 r. Dyrektor MNW udzielił pełnomocnictwa Kuratorowi do zarządzania Oddziałem w zakresie m.in. spraw osobowych. Wysokość wynagrodzeń na poszczególnych stanowiskach, nagród,

¹⁰² Porozumienia zawarte: 11 lutego 2019 r., 5 marca 2019 r., 7 października 2019 r., 20 maja 2020 r., 10 sierpnia 2020 r., 14 września 2020 r., 18 września 2020 r., 6 grudnia 2021 r., 20 grudnia 2021 r., 30 marca 2022 r., 29 lipca 2022 r., 22 grudnia 2022 r., 17 marca 2023 r.,

¹⁰³ Wprowadzonego Zarządzeniem nr 19 Dyrektora MNW z 18 grudnia 2018 r.

¹⁰⁴ Regulaminową, motywacyjną oraz wypłacaną na podstawie porozumień.

¹⁰⁵ Kwoty podane w wartościach brutto.

¹⁰⁶ Zgodnie z § 1 Załącznika nr 4 do Regulaminu Wynagradzania Nagrody Dyrektora były dwustopniowe: nagroda I do 7 tys. zł oraz nagroda II do 5 tys. zł.

¹⁰⁷ Jedna nagroda I stopnia.

¹⁰⁸ Jedna nagroda I stopnia i 41 nagród II stopnia.

¹⁰⁹ 43 nagrody II stopnia.

¹¹⁰ Zgodnie z §12 dodatek specjalny przyznawany jest z tytułu okresowego zwiększenia zakresu obowiązków służbowych lub powierzenia dodatkowych zadań albo ze względu na charakter pracy lub warunków wykonywania pracy.

¹¹¹ Od 1 czerwca 2020 r. na podstawie porozumienia zawartego 20 maja 2020 r. pomiędzy MNW, Związkami Zawodowymi nastąpiła likwidacja zasad przyznawania i wypłacania premii regulaminowej określonej w Regulaminie Wynagradzania, z jednoczesnym zwiększeniem wysokości wynagrodzenia zasadniczego.

dotatków do wynagrodzeń i innych świadczeń dla pracowników Oddziału, Kurator określała w oparciu o Regulamin Wynagrodzeń oraz porozumienia zawarte pomiędzy MNW a Związkami Zawodowymi. Oddział nie posiadał innych regulacji wewnętrznych określających zasady wynagradzania pracowników.

Na podstawie analizy dokumentacji dotyczącej wypłat w 2022 r. wynagrodzeń 10 pracownikom merytorycznym, ustalono, że wszystkie wynagrodzenia zasadnicze zostały ustalone w wysokościach mieszczących się w stawkach miesięcznych wynagrodzeń przypisanych do kategorii zaszeregowania dla zajmowanych przez nich stanowisk, a wynagrodzenia wypłacono w wysokościach określonych w dokumentacji osobowej. Dwóch z ww. pracowników otrzymało dodatki, z czego jeden otrzymał dodatek funkcyjny, którego wysokość zgodnie z § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 22 października 2015 r. w sprawie wynagradzania pracowników instytucji kultury¹¹² nie przekraczał 50% wynagrodzenia zasadniczego, a drugi pracownik otrzymał dodatek specjalny, w wysokości mieszczącej się w limicie określonym w § 7 ust. 3 ww. rozporządzenia, tj. w 40% wynagrodzenia zasadniczego.

W okresie objętym kontrolą, Oddział wypłacał wynagrodzenie Kuratorowi Oddziału w wysokości określonej w dokumencie powołującym¹¹³.

(akta kontroli str. 1532 - 1647, 2360 - 2365)

2.9. W okresie objętym kontrolą w Oddziale nie było wewnętrznych procedur regulujących zasady zawierania, ewidencjonowania (rejestr lub wykaz umów) i rozliczania umów cywilnoprawnych¹¹⁴ zawieranych z pracownikami i innymi osobami fizycznymi. Pomimo braku pisemnych regulacji, na podstawie ustnego polecenia Dział Spraw Pracowniczych prowadził rejestry umów zleceń/o dzieło, zawierające: nr umowy, datę rejestracji, nazwisko i imię osoby, z którą zawarto umowę, dział zlecający, przedmiot umowy, kwotę wynagrodzenia i termin wykonania.

W latach 2019-2023 (do 31 marca) Oddział zawarł z osobami fizycznymi odpowiednio: 40, 22, 46, 39 i cztery umowy zlecenia/o dzieło. Wśród nich nie było umów zawartych z Kuratorem, Głównym Księgowym czy innymi pracownikami Oddziału.

Kurator Oddziału 26 września 2022 r. wprowadziła Zarządzeniem nr 39/2022 obowiązek rejestrowania umów związanych z obciążeniem finansowym po stronie Muzeum jednak nie dotyczył on umów wynikających ze stosunku pracy, umów zlecenia i umów o dzieło. Zarządzenie określało wzór rejestru umów oraz wszystkie niezbędne elementy dokumentacji stanowiącej podstawę wpisu do rejestru. Pomimo braku w okresie wcześniejszym takich wytycznych, Dział Finansowo-Księgowy w latach 2019 – 2022 prowadził rejestry umów handlowych.

Trzy z czterech analizowanych umów cywilnoprawnych dotyczyło tematów promowania Muzeum poprzez dokumentację fotograficzną, publikację naukową, opracowanie przewodników. Jeden dotyczył opracowania dokumentacji pozwalającej na włączenie Oddziału do dwóch Szlaków Kulturowych Rady Europy. We wszystkich czterech umowach protokołarnie odebrano wykonane prace oraz prawidłowo rozliczono rachunki.

(akta kontroli str. 1648 - 1753)

2.10. Kontrolą stanu technicznego obiektów budowlanych Oddziału, objęto trzy obiekty, z których korzystali zwiedzający: Pałac, Manufakturę oraz Świątynię Diany. Kontrole okresowe stanu technicznej sprawności obiektu Pałacu (stosownie do art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo budowlane) przeprowadzone zostały 16 grudnia 2019 r., 15 czerwca 2021 r. i 15 grudnia 2022 r.¹¹⁵. W protokołach przeglądu

¹¹² Dz. U. poz. 1798, dalej: rozporządzenie w sprawie wynagrodzeń pracowników instytucji kultury.

¹¹³ Z 31 sierpnia 2017 r. zmienione porozumieniem z 22 października 2018 r.

¹¹⁴ Umów: zlecenia, o dzieło, o pracę.

¹¹⁵ Protokół nr 01/12/19, nr 01/06/21, nr 01/12/22

PO - [signature]

wykazane zostało coroczne pogarszanie się stanu technicznego budynku¹¹⁶. We wszystkich ww. protokołach zawarto stwierdzenie, że obiekt znajduje się w stanie technicznym nie zapewniającym dalszego bezpiecznego użytkowania z powodu uszkodzonego pokrycia dachu.

Przeglądy dotyczące obiektu Manufaktury przeprowadzone 16 grudnia 2019 r., 15 czerwca 2021 r. i 15 grudnia 2022 r.¹¹⁷ wykazały, że obiekt znajdował się w stanie technicznym zapewniającym dalsze bezpieczne użytkowanie. Potwierdzono wykonanie zaleceń z poprzednich przeglądów (naprawa tynku zewnętrznego).

Przeglądy dotyczące obiektu Świątynia Diany przeprowadzone 18 grudnia 2019 r., 17 czerwca 2021 r. i 15 grudnia 2022 r.¹¹⁸ wykazały, m.in. pogarszający się stan techniczny ścian i elementów ścian zewnętrznych¹¹⁹.

W roku 2020 nie zostały przeprowadzone obowiązkowe kontrole okresowe stanu technicznej sprawności ww. obiektów przewidziane w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy Prawo budowlane (szczegółowy opis w punkcie stwierdzone nieprawidłowości).

Dla ww. obiektów prowadzone były książki obiektu budowlanego założone 1 stycznia 1999 r. zawierające w szczególności wykazy protokołów kontroli stanu technicznego, odpowiadające przeprowadzonym przeglądom.

W protokołach kontroli z roku 2021 i 2022 dotyczących Pałacu stwierdzono niewykonanie zaleceń z poprzednich przeglądów. Nie odnotowano czy wykonane zostały zalecenia z przeglądów Świątyni Diany.

W wyniku kontroli przeprowadzonej przez Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do Kuratora Oddziału oraz Dyrektora MNW skierowane zostały 28 lipca 2021 r. zalecenia pokontrolne dotyczące konieczności wykonania prac konserwatorskich i budowlanych dotyczących dachu, elewacji i opaski drenażowej Pałacu w Nieborowie w terminie do 31 grudnia 2022 r. Kurator Oddziału wystąpił z prośbą o przedłużenie terminu realizacji zaleceń do roku 2026, przedstawiając zaplanowane fazy realizacji kompleksowych działań remontowych: przeprowadzenie działań przedprojektowych (2023 r.), przygotowanie kompleksowej dokumentacji projektowo-kosztorysowej oraz programów konserwatorskich (2024 r.) oraz prace realizacyjne (lata 2025-2026). Wojewódzki Konserwator Zabytków w Łodzi 30 grudnia 2022 r. wyraził zgodę na przedstawiony harmonogram prac nakazując wykonanie w 2023 równoległe z pracami przedprojektowymi, uszczelnienia pokrycia dachowego oraz naprawy orynnowania pałacu lub poszukania rozwiązań tymczasowych pozwalających na zabezpieczenie zabytku przed działaniem wód opadowych.

Koszty remontu budynku Świątyni Diany w zakresie elewacji, stolarki okiennej i drzwiowej, izolacji i instalacji elektrycznej oszacowane zostały na ok 1,7 mln zł¹²⁰.

Jak wynika z wyjaśnień Kuratora Muzeum pomimo zapisów art. 28 ust. 3. pkt 1 ustawy z 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej¹²¹ Oddział nie otrzymuje dotacji podmiotowej na utrzymanie i remonty obiektów. Dlatego prace te prowadzone są w bardzo ograniczonym zakresie. Z uwagi na wpis do rejestru

¹¹⁶ pokrycia dachowego – od zły w 2019 do bardzo zły w 2021 – wskazano na konieczność przeprowadzenia remontu kapitalnego, elementów ścian zewnętrznych – od dostateczny w 2019 do zły w 2021 – w 2021 wskazano na konieczność przeprowadzenia remontu kapitalnego oraz utrzymujący się na tym samym poziomie stan techniczny, obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych – stan techniczny zły – w 2021 wskazano na konieczność przeprowadzenia remontu kapitalnego, komina – dostateczny – w 2019 i 2021 zalecono wymianę ław kominarskich, w 2022 dodatkowo zabezpieczenie nieszczelności w miejscu przejścia komina przez dach, elementy konstrukcyjne dachu – dobry z wyłączeniem krokwi w miejscu przecieku – od 2019 zalecono remont kapitalny, wskazano na zagrożenie ze strony luźno spadających elementów pokrycia i dodatkowo w trybie pilnym wykonanie podparcia zniszczonych krokwi, stolarki zewnętrznej – dostateczny – wymagający konserwacji i malowania.

¹¹⁷ Protokoły nr: 03/12/19, nr 03/06/21, 02/12/22

¹¹⁸ Protokoły nr: 27/12/19, nr 27/06/21, 31/12/22

¹¹⁹ od dostateczny w 2019 r, do zły w 2021 i 2021 r. – zalecany kapitalny remont

¹²⁰ Projekt został zgłoszony do Gminy Nieborów w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków jednak nie uzyskał finansowania. Budynek Świątyni Diany został wyłączony ze zwiedzania w roku 2020.

¹²¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 194, ze zm.

zabytków każde działanie przy Pałacu i Manufakturze wymaga sporządzenia wielu kosztownych ekspertyz i dokumentów, wymaganych do uzyskania zezwolenia WUOZ w Łodzi. 18 października 2022 r. złożono wniosek wraz z niezbędnymi dokumentami w sprawie wydania zgody na prowadzenie interwencyjnej bieżącej konserwacji tynków oraz napraw w strefie dachowej pałacu w Nieborowie. 15 listopada 2022 r. otrzymaliśmy od WUOZ decyzję zezwalającą na prowadzenie tych prac. Natychmiast usunięto luźne tynki i dachówki. Wykonano napraw tynków w obrębie parteru strony północnej i wschodniej, wymieniono ławę kominiarską. Przesłane do MNW pisma spowodowały przyznanie w 2023 r. przez MKiDN dotacji celowej w wysokości 500 tys. zł na I etap prac przy Pałacu, polegający na wykonaniu badań niezbędnych do sporządzenia dokumentacji konserwatorsko budowlanej. Na bieżąco monitorowany jest stan dachówek oraz wykonuje się bieżącą konserwację stolarki. O konieczności naprawy dachu Pałacu MNW informowane jest od 2014 roku. Informacje przekazywane były zazwyczaj do Zastępcy Dyrektora MNW ds. zarządzania. W 2016 roku Dyrektor MNW poprosił o przedstawianie tylko jednego zapotrzebowania rocznie na remonty/inwestycje. W związku z czym zrealizowane zostały inwestycje dotyczące największych zagrożeń (2017 – 2018 - remont dachu świątyni Diany - zapadający się dach zagrażał kopule z malowidłem Norblina) w Arkadii, 2018 – budowa przeciwpożarowego zbiornika wody do celów gaśniczych w Nieborowie. 2019 – budowa przeciwpożarowej sieci hydrantowej, 2022 – remont ogrodzenia w Nieborowie w związku z nakazem WUOZ w Łodzi). Sprawy dotyczące stanu dachu Pałacu poruszane były podczas bezpośrednich rozmów z Dyrekcją MNW. Informację o wynikach kontroli przekazano 26 sierpnia 2021 roku do MNW. Dyrektor MNW nie przekazał stanowiska w sprawie zaleceń.

Aktualny stan techniczny obiektów odpowiadał protokołom kontroli stanu technicznego, ze zmianami wynikającymi z przeprowadzonych prac remontowych. Stwierdzono uszkodzenia elementów dachówki ceramicznej Pałacu, odkształcenia rynien i rur spustowych i powstałe w związku z tym zacieki, liczne pęknięcia i ubytki tynku w szczególności w rejonie wieży wschodniej i zachodniej, widoczne pęknięcia nadproży okiennych oraz tympanonu południowego, wymagająca konserwacji i malowania stolarka zewnętrzna. Na budynku Manufaktury stwierdzono liczne pęknięcia i ubytki farby ścian zewnętrznych oraz wymagającą konserwacji i malowania stolarkę zewnętrzną w części południowo – wschodniej budynku. W Świątyni Diany stwierdzono zawilgocenia części fundamentowej, pęknięcia i liczne ubytki tynku ścian zewnętrznych budynku, szczególnie widoczne w portykach, pęknięcie ściany wewnątrz budynku w sali głównej, degradacja schodów kamiennych. Obiekty Muzeum były przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami poruszających się na wózkach inwalidzkich do zwiedzania w części parterowej, przy wejściach do budynków zamontowano drewniane podjazdy. Muzeum nie posiadało miejsc parkingowych dla zwiedzających w tym dla osób niepełnosprawnych, na prośbę tych osób istniała możliwość skorzystania z parkingu w części administracyjnej. Ogólnodostępne pomieszczenia higienicznosanitarne umieszczone zostały w budynku odrębnym, jedno z nich jest przystosowane dla osób niepełnosprawnych spełniające warunki określone w § 86 ust. 1 pkt 1-4 i ust. 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹²². Obiekty nie były wyposażone w udogodnienia dla osób niewidzących i słabowidzących. Dla osób niesłyszących w trzech kasach biletowych zamontowano pętle indukcyjne (dwie w Nieborowie, jedna w Arkadii).

(akta kontroli str. 947 – 952, 1754 - 1844)

¹²² Dz. U. z 2022 r. poz. 1225, dalej: rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Oddział nierzetelnie prowadził sprawozdawczość w zakresie sprawozdań:
  - z wykonania planów finansowych za 2020 r. i 2021 r., ponieważ w kolumnie „Plan” zaprezentował dane różniące się od kwot określonych dla tych pozycji w planach finansowych na te lata. Z analizy dokumentu „Wykonanie planu finansowego jednostki na 31.12.2020 r.– korekta”¹²³ wynika, że istnieją rozbieżności pomiędzy danymi wykazanymi w ww. dokumencie a „Planem finansowym na 2020 rok”¹²⁴. W wykonaniu planu, w pozycjach: „Pozostałe koszty według rodzaju” wykazano planowaną wartość 2 132 000 zł, a w pozycji „Inne koszty” kwotę 206 599,51 zł podczas gdy w planie finansowym ww. koszty zaplanowano w wysokości odpowiednio: 2 218 099,51 zł oraz 120 500 zł. W dokumencie pn. „Wykonanie planu finansowego jednostki na 31.12.2021 r.– korekta” (sporządzonym 13 czerwca 2022 r.) w pozycjach: „Ubezpieczenia społeczne i inne” wykazano planowaną wartość 989 600 zł oraz „Inne koszty” wykazano 156 751,69 zł podczas gdy w „Planie finansowym na 2021 rok” (sporządzonym 30 grudnia 2021r.) planie finansowym ww. koszty zaplanowano w wysokości odpowiednio: 986 000 zł oraz 160 351,69 zł. Skutkiem powyższego jest przekazanie do MNW danych finansowych wskazujących stopień realizacji planów finansowych nie w pełni oddających stan rzeczywisty, i tak: w 2020 r. wykazano wykonanie kosztów w pozycji „Pozostałe koszty według rodzaju” na poziomie 97,59% planu, a w pozycji „Inne koszty” 44,46% podczas gdy faktycznie wykonano odpowiednio 93,81% i 76,23%. W 2021 r. w pozycjach „Ubezpieczenia społeczne i inne” i „Inne koszty” wykazano stan realizacji planu na poziomie 100,03% oraz 97,23% podczas gdy faktycznie zrealizowano na tych pozycjach 100,40% i 95,04%.
  - RB-N za I kwartał 2023 r. z 13 kwietnia 2023 r., ponieważ nie wykazano należności wymagalnych¹²⁵ w wysokości 1230 zł, co skutkowało przekazaniem do MNW danych niezgodnych ze stanem faktycznym. Kurator wyjaśniła, że ww. nieprawidłowości wynikały z przeoczenia. W ślad za wyjaśnieniami, Oddział przekazał do MNW korektę sprawozdania RB-N. W korekcie dokonano zmiany wysokości należności wymagalnych i pozostałych należności uwzględniając ww. fakturę oraz inną należność¹²⁶, którą w trakcie opracowywania korekty dokumentu wychwycono jako wymagalną.
(akta kontroli str. 1391 - 1408, 2332 - 2359)
- NIK wskazuje, że rozbieżności w zakresie prezentacji danych finansowych przekazywanych do MNW mogło spowodować powstanie błędów w sprawozdawczości łącznej. Ponadto takie działania było niezgodne z wytycznymi określonymi w grupie „D” Informacja i Komunikacja Komunikatu nr 23 Ministra Finansów z 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych¹²⁷.
2. W Oddziale, wbrew obowiązкови wynikającemu z § 3 zarządzenia w sprawie stawek czynszu, w 2022 r. oraz 2023 r. (do 31 lipca) nie uaktualniono wysokości czynszu lokalu mieszkalnego¹²⁸. Ostatnią aktualizację stawki czynszu przeprowadzono 15 lipca 2021r. z datą obowiązywania od 1 listopada 2021 r. w wysokości 383,22 zł¹²⁹ miesięcznie. W dniu 29 marca 2022 r. zostało ogłoszone Obwieszczenie nr 11/2022 Wojewody Łódzkiego z 29 marca 2022 r. w sprawie

¹²³ Sporządzonym 22 lipca 2021r.

¹²⁴ Sporządzonym 16 grudnia 2020r.

¹²⁵ Wynikającej z faktury FV000006/23z 7 marca 2023 r. z terminem płatności do 15 marca 2023 r.

¹²⁶ W wysokości 5160,21 zł.

¹²⁷ Dz. Urz. MF z 2009 r. Nr 15, poz. 84.

¹²⁸

¹²⁹ Czynsz uwzględniał 40% zniżkę z tytułu braku centralnego ogrzewania oraz lokalu wymagającego remontu.

PO ~

ustalenia wysokości wskaźników przeliczeniowych kosztu odtworzenia 1 m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych dla województwa łódzkiego z wyłączeniem miasta Łodzi i dla miasta Łodzi, na okres półroczny: II i III kwartał 2022 r.¹³⁰. Przy założeniu, że wypowiedzenie dotychczasowej stawki czynszu nastąpiłoby w kwietniu 2022 r., nowa stawka czynszu w wysokości 418,99 zł miesięcznie, powinna obowiązywać od 1 sierpnia 2022 r.¹³¹. W dniu 27 marca 2023 r. zostało ogłoszone Obwieszczenie nr 7/2023 Wojewody Łódzkiego z 27 marca 2023 r. w sprawie ustalenia wysokości wskaźników przeliczeniowych kosztu odtworzenia 1 m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych dla województwa łódzkiego z wyłączeniem miasta Łodzi i dla miasta Łodzi, na okres półroczny: II i III kwartał 2023 r. Pomimo wzrostu wskaźnika, do 31 lipca 2023 r. w Oddziale nie podjęto działań skutkujących kolejną waloryzacją. Gdyby Oddział wypowiedział w kwietniu 2023 r. dotychczasową wysokość stawki miesięcznego czynszu, od 1 sierpnia 2023 r. osiągałby miesięczne przychody w wysokości 482,29 zł. Powyższe było działaniem niegospodarnym i skutkowało uszczupleniem w okresie od 1 sierpnia 2022 r. do 31 lipca 2023 r., przychodów z tytułu najmu tego lokalu o kwotę 429,24 zł¹³².

Kurator wyjaśniła, że nie dokonano waloryzacji stawki czynszu z uwagi na niedopatrzenie pracownika, aktualnie rozpoczęto ten proces.

(akta kontroli str. 1466 - 1503, 2335 - 2359)

3. Oddział przeprowadził procedurę przetargową sprzedaży samochodu osobowego¹³³ niezgodnie z wymogami rozporządzenia w sprawie zasad organizowania przetargu na sprzedaż środków trwałych, bowiem:

- w ofercie nie ustalono wadium w wysokości 10% ceny wywoławczej, co było wbrew obowiązkowi wynikającemu z § 7 rozporządzenia. Kurator wyjaśniła, że wadium nie zostało pobrane, ponieważ pracownik mylnie określił wartość księgową środka trwałego i uznał, że sprzedaż jest wyłączona z procedury przetargowej.

- ogłoszenie o przetargu zamieszczono na stronie internetowej Oddziału 27 października 2020 r. wyznaczając 11 dniowy termin przesyłania ofert¹³⁴, co było wbrew § 8 ust. 2 rozporządzenia, ponieważ między datą obwieszczenia o przetargu a terminem przetargu powinno upłynąć co najmniej 14 dni. Kurator wyjaśniła, że uzależniła termin przesyłania ofert od terminu wykupionego 11-dniowego ogłoszenia na portalu sprzedażowym w Internecie. NIK wskazuje, że przepisy precyzyjnie wyznaczają termin ogłoszenia, nie dając możliwości skrócenia;

- Oddział nie zamieścił w codziennej prasie lokalnej ogłoszenia o wystawieniu na sprzedaż samochodu, co stanowiło naruszenie § 10 ust. 1 ww. rozporządzenia. Kurator wyjaśniła, że Oddział wykorzystał szeroki zasięg Internetu, aby dotrzeć do największej grupy odbiorców;

- na protokole z procedury sprzedaży samochodu, wbrew § 23 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia, nie podpisał się nabywca ani nie poczyniono wzmianki o przyczynie braku jego podpisu. Kurator wyjaśniła, że w wyniku przeoczenia na protokole zabrakło podpisu.

(akta kontroli str. 1391 - 1408, 2335 - 2359)

¹³⁰ Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2022 r. poz. 1681 ogłoszony 29 marca 2022 r.

¹³¹ Zgodnie z art. 8a ustawy z 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego¹³¹ zmiana wysokości stawki czynszu może nastąpić, wypowiadając jego dotychczasową wysokość, najpóźniej na koniec miesiąca kalendarzowego, z zachowaniem trzymiesięcznego terminu wypowiedzenia.

¹³² Przy wyliczeniu stawki czynszu zastosowano 40% zniżkę z tytułu braku centralnego ogrzewania oraz lokalu wymagającego remontu.

¹³³ Marki Dodge Nitro, o numerze inwentarzowym ŚT/N - VII -30/2020.

¹³⁴ Tj. do 6 listopada 2020 r.

4. W okresie objętym kontrolą, cztery faktury¹³⁵ z 30 analizowanych dowodów księgowych pomimo złożonych podpisów potwierdzających kontrolę merytoryczną zawierały błędy w zakresie stawki i ceny zastosowanej na dokumencie. Faktury te, zostały wystawione na podstawie stawki obowiązującej w dniu dostawy zamiast zgodnie z § 5 ust. 1 umowy na dostawę oleju napędowego grzewczego nr 31/S/2019 zawartej 23 września 2019 r. oraz § 4 ust. 2 umowy zawartej 11 października 2022 r. na podstawie obowiązującej w dniu złożenia zlecenia jednostkowej ceny netto za 1 m³ oleju napędowego grzewczego podanej przez Polski Koncern Naftowy Orlen. Jednocześnie Oddział nie był w stanie udokumentować dat złożenia zamówień na ww. dostawy, ponieważ wbrew zapisom ww. umów, wszystkie zamówienia składano telefonicznie zamiast pocztą elektroniczną.

Kurator wyjaśniła, że zatwierdzanie błędnie naliczonych stawek było wynikiem niedopatrzania. W swoich wyjaśnieniach Kurator wskazała, że od 21 lipca 2023 r. została wdrożona procedura dwutorowego zamawiania oleju grzewczego, tj. mailowego i telefonicznego, mającego na celu ustalanie szczegółów dostawy.

(akta kontroli str. 1466 - 1503, 2335 - 2359)

5. W roku 2020 nie zostały przeprowadzone obowiązkowe kontrole okresowe stanu technicznej sprawności obiektów Pałac, Manufaktura i Świątynia Diany, co było niezgodne z przepisami art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy Prawo budowlane.

Jak wynika z wyjaśnień Kuratora Oddziału procedurę wyłonienia wykonawcy wykonania rocznych przeglądów stanu technicznego elementów budynków rozpoczyna się w październiku a wykonywane są w grudniu. W związku z nasilającą się od października falą pandemii Covid19, ciągłym wprowadzaniem strefy czerwonej w powiecie łowickim, zamknięciem muzeów oraz zaleceniami Dyrektora MNW, do niezbędnego minimum ograniczono kontakt z wykonawcami usług. Dodatkowo pod koniec roku obowiązywała praca rotacyjna, część pracowników była na kwarantannie, a pracownicy o obniżonej odporności (np. po leczeniu onkologicznym) zostali poddani szczególnej ochronie. Te niesprzyjające okoliczności oraz świadomość, że za kilka miesięcy będzie przeprowadzany bardziej szczegółowy pięcioletni przegląd, spowodowały, że coroczne przeglądy stanu technicznego elementów budynków przeprowadzono jako przegląd pięcioletni zaraz po otwarciu muzeów.

(akta kontroli str. 947 - 952)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą, gospodarka finansowa prowadzona była w sposób właściwy tj. Oddział prawidłowo sporządzał plany finansowe, a dokumentacja księgowa spełniała wymogi, o których mowa w art. 20-22 ustawy o rachunkowości. Nie zawsze jednak rzetelnie sporządzano sprawozdawczość przekazywaną do MNW. W dwóch z czterech rozliczeń planów, pomiędzy planem a wykonaniem istniały rozbieżności w niektórych prognozowanych pozycjach kosztowych, a w sprawozdaniu RB-N za I kwartał 2023 r. Oddział nie wykazał należności wymagalnych. Ponadto, dokumentacja zbycia składnika majątku trwałego, potwierdzała zastosowanie procedury w sposób niezgodny z rozporządzeniem w sprawie zasad organizowania przetargu na sprzedaż środków trwałych. W Oddziale nie przestrzegano również zapisów regulacji wewnętrznej w zakresie najmu lokali mieszkalnych, ponieważ w 2022 r. i 2023 r.¹³⁶ pomimo obowiązku wynikającego z § 3 zarządzenia w sprawie stawek czynszu, nie zwaloryzowano wysokości czynszu umowy z najemcą. Oddział prawidłowo zawierał umowy cywilnoprawne, z których rozliczał wykonawców i we właściwy sposób dokumentował odbiór prac. Wynagrodzenia zasadnicze ustalane były w wysokościach określonych Regulaminem Wynagrodzeń oraz porozumieniami

¹³⁵ O numerach: 25/01/20/O z 10 stycznia 2020 r., 4/02/20/O z 3 lutego 2020 r., 89/02/20/O z 25 lutego 2020 r.; 159/12/22/O z 28 grudnia 2022 r.

¹³⁶ Do 31 lipca 2023 r.

związkowymi, a dodatkowe elementy wynagrodzeń tj. dodatki funkcyjne i specjalne, Oddział wypłacał w wysokościach mieszczących się w limitach określonych w § 6 ust. 2 i § 7 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wynagrodzeń pracowników instytucji kultury. W Oddziale zapewniono również przeprowadzenie okresowych kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych udostępnionych zwiedzającym (za wyjątkiem roku 2020 w okresie epidemii Covid-19), jednak stwierdzone w wyniku kontroli przez nadzór budowlany nieprawidłowości w większości nie zostały usunięte ze względu na brak środków finansowych. Pomimo informowania MNW o stanie technicznym budynków Oddział nie otrzymał na ten cel dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.

3. Wykorzystanie środków publicznych przez Oddział Muzeum

Opis stanu faktycznego

3.1. W latach 2019-2023 (31 marca) z dotacji podmiotowej udzielonej przez Ministra dla MNW przekazano do Oddziału odpowiednio: 5189,5 tys. zł, 5508,9 tys. zł, 5789,9 tys. zł, 5699,1 tys. zł, 1874,6 tys. zł. Wszystkie przekazane środki, Oddział wykorzystał w 100%. Analiza 24 wydatków wykazała, że wszystkie wydatki dokonano w sposób celowy i oszczędny z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów; optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów. Wszystkie zobowiązania zapłacono terminowo.

23 dowody księgowe, stosownie do art. 22 ust. 1 ustawy o rachunkowości były zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, które dokumentują i zawierały co najmniej dane określone w art. 21 tej ustawy. Jeden z dowodów został zatwierdzony w zawyżonej wartości, o czym szerzej w sekcji; *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1845 - 1847, 2083 - 2226)

3.2. W 2021 r. pismem sygn. GF-311-1.06/2021 z 23 grudnia 2021 r. MNW przekazało Oddziałowi dotację celową na wydatki inwestycyjne w kwocie 29 tys. zł z przeznaczeniem na realizację zadania pn. „Modernizacja ogrodzenia Zespołu Pałacowo-Ogrodowego w Nieborowie”. Oddział wykorzystał ww. środki na aktualizację projektu remontu ogrodzenia, w ramach której wykonawca przeprowadził uaktualnienie inwentaryzacji zieleni w pasie trzech metrów od ogrodzenia, przygotowanie i złożenie wniosku o wycinkę do WKZ, zmiany w przebiegu ogrodzenia i aktualizację kosztorysu. Pierwotny projekt ogrodzenia za kwotę 55 tys. zł zlecono w 2015 r. jednak ze względu na problemy z pozyskaniem środków finansowych na wykonanie ogrodzenia¹³⁷, pod datą 31 grudnia 2018 r. inwestycję spisano w pozostałe koszty operacyjne jako zaniechaną. Nową umowę zawarto w drodze negocjacji cenowej z autorem pierwotnego opracowania. W protokole na okoliczność przeprowadzenia procedury wyboru wykonawcy wskazano, że „...zmiana projektu przez innego architekta jest możliwa, ale będzie wymagała zgody twórcy projektu, będzie to bowiem tzw. utwór zależny...”. Wskazano również, że zgoda autora na dokonanie zmian przez innego architekta wymagałaby poniesienia dodatkowych kosztów, jak również wydłużyłaby okres realizacji zadania. Umowę z wykonawcą podpisano 15 listopada 2021 r., tj. 38 dni przed przekazaniem pisma MNW do Oddziału z informacją o przyznaniu dotacji na wydatki inwestycyjne. Fakturę za przedmiot umowy wykonawca wystawił 9 grudnia 2021 r., a zapłata nastąpiła 21 grudnia 2021 r.

Kurator wyjaśniła, że w 2021 r. w trakcie spotkań roboczych i rozmów telefonicznych pomiędzy kierownictwem Oddziału i dyrekcją MNW zostało ustalone, że aktualizacją projektu zajmie się Oddział w Nieborowie. Wskazała, że Oddział otrzymał zapewnienie ze strony MNW, o pokryciu kosztów aktualizacji projektu ogrodzenia. Dla dochowania terminów Oddział uregulował ww. zobowiązanie przed otrzymaniem środków na ten cel z MNW ze środków własnych, oczekując ich refundacji przez

¹³⁷ Ze względu na nieuregulowaną sytuację prawną gruntu.

Muzeum. Wydatek inwestycyjny został zaewidencjonowany na wydzielonym koncie środków trwałych w budowie, na którym zaewidencjonowano również nakłady inwestycyjne w wysokości 7 444,4 tys. zł poniesione przez MNW i przekazane pismem¹³⁸ do ujęcia w księgach rachunkowych Oddziału.

Pod datą 31 grudnia 2022 r. Oddział przyjął do ewidencji środków trwałych zwiększenie wartości ogrodzenia o kwotę 7473,4 tys. zł. W kwocie zwiększenia zawarto wydatki poniesione na aktualizację projektu oraz wydatki poniesione przez MNW w związku z realizacją inwestycji, nie ujęto natomiast wartości ponownie podjętej odpisanej inwestycji sporządzenia projektu w wysokości 55 tys. zł (szerzej na ten temat w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*). W okresie objętym kontrolą Oddział nie realizował innych zadań inwestycyjnych finansowanych z dotacji.

(akta kontroli str. 1848 - 1882, 2229 - 2251)

3.3. W okresie objętym kontrolą, Oddział nie otrzymał dotacji celowej na realizację zadań bieżących i programów dotyczących działalności Muzeum.

(akta kontroli str. 1845 - 1847)

3.4. W latach 2019-2023 (31 marca) wszystkie zamówienia publiczne, tj. zamówienia o wartości przekraczającej równowartość 30 tys. euro netto (dla zamówień udzielanych przed 1 stycznia 2021 r.) i o wartości przekraczającej 130 tys. zł netto (dla zamówień udzielanych od 1 stycznia 2021 r.) przeprowadzało Muzeum Narodowe w Warszawie.

(akta kontroli str. 1898)

3.5. W okresie objętym kontrolą, zasady udzielania zamówień o wartości nieprzekraczającej 30 tys. euro netto, a następnie zamówień o wartości nieprzekraczającej 130 tys. zł netto uregulowano wewnętrznymi procedurami wprowadzonymi każdorazowo zarządzeniem Kuratora Oddziału¹³⁹.

Analiza dokumentacji siedmiu zamówień publicznych o wartościach nieprzekraczających kwot, o których mowa powyżej, wykazała, że tylko jedno zamówienie było kompletne i przeprowadzone zgodnie z procedurami, a jego dokumentacja była kompletna. W sześciu przypadkach dokumentacja nie była kompletna lub zawierała błędy proceduralne (o czym szerzej w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 1883 - 1897, 1899 - 2228)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pomimo podjęcia decyzji o kontynuowaniu rozpoczętej w 2015 r. inwestycji polegającej na modernizacji ogrodzenia, Oddział nie przywrócił kosztu zaniechanej inwestycji w wysokości 55 tys. zł dotyczącej sporządzenia projektu ogrodzenia, spisanej w koszty pod datą 31 grudnia 2018 r. Powyższe było niezgodne z art. 3 ust. 1 pkt 16 ustawy o rachunkowości zgodnie z którym przez środki trwałe w budowie rozumie się zaliczane do aktywów trwałych środki trwałe w okresie ich budowy, montażu lub ulepszenia już istniejącego środka trwałego oraz wycenia się je w wartości, o której mowa w art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o rachunkowości, czyli w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, pomniejszonych

¹³⁸ Sygn. ZA-E/36/2022 z 30 grudnia 2022 r.

¹³⁹ W okresie od 1 stycznia 2019 do 29 czerwca 2021 obowiązywało Zarządzenie nr 1/2017 Kuratora z 13 stycznia 2017 r. w sprawie wprowadzenia w Muzeum w Nieborowie i Arkadii Regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości szacunkowej nieprzekraczającej równowartości kwoty 30 000 euro (dalej: regulamin zamówień publicznych 2017); w okresie od 30 czerwca 2021 r. do 7 maja 2023 r. – Zarządzenie 3/2021 Kuratora w sprawie wprowadzenia w Muzeum w Nieborowie i Arkadii Regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość jest mniejsza niż 130 000 zł (dalej: regulamin zamówień publicznych 2021); w okresie od 8 maja 2023 r. w sprawie wprowadzenia w Muzeum w Nieborowie i Arkadii Regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość jest mniejsza niż 130 000 zł (dalej: regulamin zamówień publicznych 2023);

PO - MNW

o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Skutkiem powyższego było zniżenie wartości ogrodzenia wynikającej z ewidencji księgowej o kwotę 55 tys. zł.

Kurator w swoich wyjaśnieniach wskazała, że uznała pierwotną decyzję o zaniechaniu jako mającą charakter nieodwracalny i trwały. Wskazała, że aktualizację projektu uznano jako początek nowej, a nie kontynuację zaniechanej inwestycji.

NIK wskazuje, że cały proces modernizacji odbył się na podstawie pierwotnego projektu z uwzględnieniem jego aktualizacji.

(akta kontroli str. 1848 - 1882, 2229 - 2251)

2. Wbrew § 7 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej¹⁴⁰, Oddział zatwierdził naliczenie w rozliczeniu polecenia wyjazdu służbowego nr 111/2022 diety w wysokości 19 zł pomimo, że podróż nie trwała dłużej niż dobę, ponieważ 5 października przebywał w delegacji 11 godzin, a 6 października 9 godzin oraz zapewniono mu dwa obiady. Kurator wyjaśniła, że powyższe wynikało z przeoczenia.

(akta kontroli str. 2091 - 2094, 2335 - 2359)

3. W sześciu postępowaniach o udzielanie zamówień o wartości nieprzekraczającej kwoty, o której mowa w art. 4 pkt 8 Upzp z 2004 r.¹⁴¹ (30 tys. euro netto) i kwoty, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 Upzp z 2019 r.¹⁴² (130 tys. zł netto) stwierdzono nieprawidłowości dotyczące:

- a. w zamówieniu na wykonanie dokumentacji projektowej „Modernizacja i rozbudowa systemu sygnalizacji pożarowej (SSP) dla Muzeum w Nieborowie i Arkadii”¹⁴³:

- nie przekazano zaproszenia do złożenia ofert do co najmniej trzech wykonawców, co było wbrew § 6 ust. 2 Regulaminu udzielania zamówień publicznych 2017,
- we wniosku o wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia błędnie wyliczono równowartość zamówienia netto w wysokości 20 960,24 euro podczas gdy zgodnie z kursem złotego w stosunku do euro stanowiącym podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych¹⁴⁴ równowartość zamówienia wynosiła 17 040,84 euro;

(akta kontroli str. 1899 - 1910, 1939 - 1966, 2335 - 2365)

- b. w zamówieniu na usługi w zakresie ochrony osób i mienia w okresie od 1 kwietnia 2020 r. do 31 października 2020 r.¹⁴⁵ nie przekazano zaproszenia do złożenia ofert do co najmniej trzech wykonawców, co było wbrew § 6 ust. 2 Regulaminu udzielania zamówień 2017;

(akta kontroli str. 1899 - 1910, 1967 - 1981, 2335 - 2365)

- c. w zamówieniu na świadczenie usług graficznych, opracowanie projektów graficznych, materiałów informacyjnych i promocyjnych wraz z wydrukiem na rzecz Muzeum Narodowego w Warszawie Oddział w Nieborowie i Arkadii¹⁴⁶ :

- nie przekazano zaproszenia do złożenia ofert do co najmniej trzech wykonawców, co było wbrew § 6 ust. 2 Regulaminu udzielania zamówień publicznych 2017,
- ogłoszenie o ww. zamówieniu opublikowano na stronie internetowej Oddziału 16 grudnia 2019 r., a wniosek o wszczęcie postępowania o udzielenie

¹⁴⁰ Dz.U. 2013 poz. 167 z 5 lutego 2013 r.

¹⁴¹ Ustawa z 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, uchylona 1 stycznia 2021 r.

¹⁴² Ustawa z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych, obowiązująca od 1 stycznia 2021 r.

¹⁴³ Wniosek nr 320 z 6 września 2019 r., wartość zamówienia 65 000 zł.

¹⁴⁴ Dla 2019 r. średni kurs euro stosowany w zamówieniach publicznych wynosił 4,3117.

¹⁴⁵ Do wniosku nr 69 z 17 lutego 2020 r., wartość zamówienia 77 040 zł.

¹⁴⁶ Wniosek nr 14 z 9 stycznia 2020 r., wartość zamówienia 85 000 zł.

PO - alw

zamówienia publicznego wystawiono 9 stycznia 2020 r. tj. 24 dni po ogłoszeniu. Powyższe było wbrew § 5 ust. 1 Regulaminu udzielania zamówień publicznych 2017 r. bowiem postępowanie wszczyna się na wniosek, na zasadach opisanych w Regulaminie.

Kurator wyjaśniła, że pracownik omyłkowo nie dochował kolejności procedury;

(akta kontroli str. 1899 - 1910, 1982 - 1998, 2335 - 2365)

d. postępowanie przeprowadzone w lutym 2021 r. o udzielenie zamówienia o wartości poniżej 30 tys. euro netto¹⁴⁷ na zawarcie aneksu do umowy nr 31/S/2019¹⁴⁸ zawartej z wykonawcą wyłonionym w trybie przetargu nieograniczonego na podstawie Upzp z 2004 r.:

- Oddział wszczął procedurę, pomimo że już na etapie prowadzenia przetargu nieograniczonego, tj. w 2019 r. Kurator miała wiedzę, że wnioskowane zapotrzebowanie na olej grzewczy jest niewystarczające. Powyższe, było wbrew obowiązki określone w art. 68 oraz 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁴⁹ oraz § 3 pkt 1 ust. 2 i 20 Załącznika nr 2 do Regulaminu organizacyjnego, bowiem Kurator nie zapewniła właściwego nadzoru w zakresie funkcjonowania Oddziału. W notatce służbowej z 25 lutego 2021 r. przygotowanej na okoliczność zawarcia aneksu, wskazano, że było to podyktowane faktem, że MNW przeprowadziło procedurę przetargową o sygn.14/2019 na dostawę 200 m³ oleju, a nie na 300 m³ jak wnioskował Oddział. Ponadto wskazano, że z uwagi na brak możliwości przeprowadzenia nowego postępowania przetargowego (pandemia i brak mocy przerobowych Działu Zamówień Publicznych MNW, który zajmuje się procedurami przetargowymi), jak i możliwość wprowadzania zmian do obowiązującej umowy, zawarcie aneksu zwiększającego ilość oleju o 50 m³ bez zmiany terminu obowiązywania umowy jest jedyną alternatywą zapewnienia ciepła w Muzeum.

Na potwierdzenie, Oddział przedłożył NIK dokumentację potwierdzającą, że 7 czerwca 2019 r. przekazał do MNW wniosek o wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego¹⁵⁰ podpisany przez Głównego Księgowego oraz Kuratora na dostawę 300 m³ oleju grzewczego, w którym wartość zamówienia oszacowano na 862 071,97 zł netto tj. 199 937,84 euro. Na okoliczność ustalenia wartości zamówienia pracownik przeprowadzający wycenę 13 maja 2019 r. sporządził notatkę służbową, którą zatwierdził Kierownik Działu Administracyjno-Technicznego Oddziału.

Z informacji przekazanych NIK przez Dyrektora MNW wynikało jednak, że Dyrektor MNW nie widział wniosku Oddziału zgłaszającego zapotrzebowanie na 300 m³ oleju. Dyrektor poinformował również i przedłożył, wniosek podpisany przez Głównego Księgowego oraz Kurator Oddziału o potrzebie dostawy 200 m³ oleju, oszacowany na kwotę dostawy w wysokości 574 714 zł netto.

Kurator wyjaśniła, że Oddział pierwotnie przesał do MNW wniosek, w którym zgłaszał zapotrzebowanie na 300 m³ oleju o wartości 862 071,97 zł netto jednak po uwagach ze strony MNW zmienił wniosek na 200 m³ o wartości 574 714 zł netto tj. o 287 357,97 zł niższy niż pierwotny wniosek. Kurator swoimi wyjaśnieniami potwierdziła, że miała wiedzę o faktycznym zapotrzebowaniu na olej grzewczy do ogrzania budynków Oddziału. Wskazała, że została postawiona przed faktem, ponieważ pracownicy Działu Zamówień MNW, tłumaczyli, iż taka korekta jest niezbędna, aby przeprowadzić stosowny tryb postępowania w terminie. Mając na uwadze wcześniejsze doświadczenia z długim procedowaniem przetargów oraz

¹⁴⁷ Wniosek nr 88 z 26 lutego 2021 r., wartość zamówienia 118 901 zł.

¹⁴⁸ Wartość umowy na dzień zawarcie wynosiła 475 604 zł.

¹⁴⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1270 ze zm.

¹⁵⁰ Sygn. DMN-A-25-1-2019.

mając na względzie dobro Oddziału, aby nie pozostał bez ogrzewania w sezonie jesienno-zimowym wskazała, że nie miała innego wyjścia. Wyjaśniła również, że nie informowała MNW o podpisaniu 26 lutego 2021 r. aneksu do umowy zawartej 23 września 2019 r.

(akta kontroli str. 1899 - 1910, 2049 - 2072, 2227 - 2228, 2252 - 2365)

NIK wskazuje, że takie działanie być może uchroniło Oddział przed brakiem ogrzewania w okresie jesienno-zimowym 2019 r., ale jednocześnie naraziło na przerwy w ogrzewaniu w sezonie zimowo-wiosennym 2021 r. Ponadto w dokumentacji Oddziału nie stwierdzono korespondencji kierowanej do MNW, w której w ślad za zmianą zapotrzebowania na dostawę oleju grzewczego, Kurator informowała Dyrektora MNW o niewystarczających ilościach zapewnionego oleju grzewczego,

- w aneksie z 26 lutego 2021 r. na dostawę oleju grzewczego zwiększono wartość zamówienia o 118 901 zł netto, pomimo że we wniosku o wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia, który był wystawiony w tym samym dniu co podpisany aneks, wartość zwiększenia oszacowano w wysokości 106 421,95 zł. Powyższe było wbrew § 3 ust. 3 Regulaminu udzielania zamówień publicznych 2017, zgodnie z którym szacunkowa wartość zamówienia to kwota, która przeznaczona była na realizację zamówienia. Do wniosku nie załączono żadnej informacji wyjaśniającej podpisanie aneksu na wartość wyższą niż oszacowana w umowie.

(akta kontroli str. 1899 - 1910, 2049, 2360 - 2365)

- e. w zamówieniu publicznym na dostawę roślin rabatowych na sezon 2022 r. wbrew § 5 ust. 1 Regulaminu udzielania zamówień publicznych 2021, wniosek nr 352 wystawiono i zaakceptowano 6 września 2021 r. tj. po wpłynięciu ofert, które złożono 3, 4 i 6 września 2021 r. Ponadto we wniosku wskazano, że oszacowanie wartości było przeprowadzone 6 września 2021 r., tj. po wpłynięciu ofert na dostawę roślin. Przy czym wartość dostawy oszacowano dokładnie w wysokości najniższej złożonej oferty tj. w wysokości 77 990,74 zł netto, która została wystawiona 4 września 2021 r.

Kurator wyjaśniła, że samo ogłoszenie ukazało się na stronie internetowej Oddziału wcześniej, tj. przed wystawieniem i podpisaniem wniosku o wszczęcie postępowania. Wyjaśniła, że pracownik nie dochował kolejności procedury.

NIK wskazuje, że strona internetowa Oddziału nie zawiera archiwum ogłoszeń, a w dokumentacji brak jest wydruku potwierdzającego dzień zawieszenia ogłoszenia.

(akta kontroli str. 1911 - 1923, 1999 - 2017, 2360 - 2365)

- f. w zamówieniu na opiekę merytoryczną i naukową, opracowanie i realizację działań edukacyjnych i popularyzatorskich¹⁵¹ wbrew § 1 ust. 4 Regulaminu udzielania zamówień publicznych 2021, nie załączono notatki służbowej wyjaśniającej przyczyny zaniechania procedury. Kurator wyjaśniła, że wykonawca został wyłoniony w zakresie działalności twórczej i usług doradczych/eksperymentalnych jednak przeoczono obowiązek sporządzenia notatki. Błąd ten naprawiono w trakcie trwania kontroli, tj. 17 sierpnia 2023 r.

(akta kontroli str. 1911 - 1923, 2073 - 2082, 2360 - 2365)

W zakresie nieprawidłowości dotyczących nieprzekazywania zaproszenia do złożenia ofert do co najmniej trzech wykonawców, Kurator wskazała, że zamieszczanie ogłoszeń wyłącznie na stronie internetowej Oddziału podyktowane było chęcią dotarcia do jak największego grona odbiorców.

NIK wskazuje, że zarówno Regulamin zamówień publicznych 2017 jak i 2021 wskazywał konkretne formy przekazania zaproszenia do co najmniej trzech

¹⁵¹ Wniosek nr 03 z 03 stycznia 2022 r.

wykonawców. W Regulaminie 2017 wskazano formy: pisemną, elektroniczną lub faks, zaś w 2021 r. wskazano formę pisemną lub elektroniczną. Dopiero Regulamin zamówień publicznych 2023 w § 6 ust. 2 wskazuje możliwość zamieszczania ogłoszenia na stronie internetowej. W zakresie błędnie wyliczonych równowartości zamówień netto wyrażonych w euro, Kurator jako przyczynę podała omyłkę.

Kurator w swoich wyjaśnieniach wskazała również, że w Oddziale zostanie przeprowadzone szkolenie dla wszystkich pracowników, przypominające o procedurach obowiązujących przy postępowaniu udzielenia zamówień publicznych.
(akta kontroli str. 2335 - 2365)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Oddział efektywnie wykorzystywał środki finansowe przeznaczone na działalność bieżącą i inwestycyjną. Stwierdzono jednak w przeważającej większości skontrolowanych zamówień publicznych podprogowych, niedochowanie procedury wynikającej z regulacji wewnętrznych i zasad konkurencyjności. Sześć z siedmiu analizowanych zamówień publicznych zawierało błędy, było niewłaściwie udokumentowana lub w procedurze nie przestrzegano regulacji wewnętrznych. Kurator niezgodnie z przeprowadzoną kalkulacją ilościową i cenową zawnioskowała do MNW o uruchomienie procedury przetargu nieograniczonego na 200 m³ oleju grzewczego. W wyniku powyższego, narażono Oddział na braki w dostępie ciepła oraz konieczność zawarcia aneksu do umowy zawartej z wykonawcą wyłonionym w trybie przetargu nieograniczonego na podstawie Upzp z 2004 r. W 2021 r. Oddział przyjął do ewidencji środków trwałych zwiększenie wartości ogrodzenia w zaniżonej wysokości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następującą uwagę i wnioski:

Uwaga

NIK zwraca uwagę, że niewykonywanie zaleceń remontowych, wynikających z przeglądów okresowych, może prowadzić do powstania istotnych zagrożeń dla ludzi i mienia. W związku z powyższym, ze względu na pogarszający się od lat stan Pałacu w Nieborowie istnieje konieczność zapewnienia przez MNW środków na zaplanowane na lata 2024 – 2026 prace remontowe. Konieczność przeprowadzenia remontu dotyczy również budynku Świątyni Diany w Arkadii, który ze względu na stan techniczny został wyłączony ze zwiedzania

Brak środków uniemożliwia również rozbudowę systemu sygnalizacji pożarowej. Pomimo iż Oddział ujęty został w wykazie muzeów i zabytków budowlanych, w których wymagane jest stosowanie systemu sygnalizacji pożarowej, wyznaczonych przez Generalnego Konserwatora Zabytków w uzgodnieniu z Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej, istniejący system nie obejmuje obecnie ośmiu z 17 obiektów budowlanych wpisanych do rejestru zabytków.

Wnioski

1. Podjęcie działań mających na celu doprowadzenie do zgodności instrukcji bezpieczeństwa pożarowego oraz instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji z przepisami rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą.
2. Prawidłowe dokumentowanie każdego przypadku przenoszenia muzealiów poza teren Oddziału.
3. Zaktualizowanie stawek czynszów za najem lokali mieszkalnych.
4. Zaktualizowanie wartości ogrodzenia Muzeum w ewidencji księgowej.
5. Podjęcie działań w celu przestrzegania przez pracowników wewnętrznych regulacji dotyczących udzielania zamówień o wartości nieprzekraczającej kwoty 130 tys. zł.

10 -

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 24 sierpnia 2023 r.

Kontrolerzy
Joanna Nurkiewicz
doradca prawny

podpis

Magdalena Walicka-Bąk
główny specjalista k.p.

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
Dyrektor

Piotr Walczak

DYREKTOR DELEGATURY

Najwyższej Izby Kontroli w Łodzi
z up.

podpis
Przemysław Szewczyk
p.o. wicedyrektora

